

BALTIJAS SOCIĀLO ZINĀTŅU INSTITŪTS



**LATVIJAS IEDZĪVOTĀJU APTAUJA
NOVEMBRIS 2001 un JANVĀRIS 2002**

VALODA

Baltijas Sociālo Zinātņu institūts
Akas ielā 5/7, Rīga LV-1011
Tel: 7312484;
Fakss: 7312483

SATURS

Pētījuma apraksts	2
Galvenie secinājumi	3
Galvenie rezultāti	4
1. Dzimtā valoda	4
2. Valodu lietošana	4
3. Valodu zināšanas	5
4. Valodu vide	7
5. Valodas zināšanu pietiekamība un uzlabošana.....	7
6. Masu saziņas līdzekļi latviešu valodā	10
7. Attieksme pret valodu zināšanām.....	11
8. Attieksme pret LR Saeimas pieņemto Izglītības likumu	13
Grafiki	14
Tabulu atskaite.....	43
Pielikums – jautājumu formulējums anketā	84

Pētījuma apraksts

Pētījumu veica Baltijas Sociālo Zinātņu institūts.

Dati tika iegūti, ievietojot jautājumu bloku Baltijas Datu nama ikmēneša Latvijas iedzīvotāju aptaujās 2001.gada novembrī un 2002. gada janvārī. Izlase veidota pēc vairākpakāpju nejaušās metodes, kas nodrošina izlases reprezentativitāti Latvijas iedzīvotāju kopumam vecumā no 15 līdz 74 gadiem. Iegūtie rezultāti ir papildus svērti pēc dzimuma, vecuma, tautības un dzīvesvietas tipa atbilstoši LR Centrālās Statistikas pārvaldes jaunākajiem datiem.

Pētījuma ietvaros tika intervēti 2043 Latvijas iedzīvotāji 208 aptaujas punktos visā Latvijā. No visiem aptaujātajiem 1159 respondentam dzimtā valoda ir latviešu, 784 respondentiem – krievu valoda un 100 respondentiem – cita valoda.

Pētījuma rezultāti ir salīdzināti ar iepriekšējos gados veikto aptauju datiem, kas iegūti kopš 1996.gada jūnija un kuru izlase ir bijusi aptuveni 2000 respondentu. Visos pētījumos apmēram pusei aptaujāto dzimtā valoda ir latviešu valoda un pusei – krievu un cita valoda.

Darba grupas vadītāja – Dr.soc. Brigita Zepa, atskaiti sagatavoja Bac.soc. Karina Koļesņikova.

Galvenie secinājumi

Spiežot pēc tikko veiktā pētījuma datiem, latviešu valodas lietošana krievvalodīgo vidū kopš iepriekšējā pētījuma (2000.g. pavasaris) ir maz mainījies, varam teikt, ka valsts valodas lietošana cittautiešu vidū izplatās visai lēni. Kopš 1996. gada pieaugusi valsts valodas lietošana vienīgi darbā, tajā pašā laikā ir samazinājies latviešu valodas lietošanas biežums neformālās situācijās, un pašlaik tikai 8% cittautiešu runā ar draugiem latviski biežāk kā krieviski. Katrs piektais (21%) no cittautiešiem biežāk latviešu nekā krievu valodu lieto darbā un sabiedriskajās vietās. Lielākā daļa cilvēku, kuru dzimtā valoda nav latviešu, runā latviski tad, kad tos uzrunā latviski vai kad sarunu biedrs nesaprot krieviski.

Latviešu valodas zināšanu līmenis pieaug ļoti lēni, taču valodas nepratēju skaits kopš 1996. gada ir samazinājies par 10%. Lasītprasme uzlabojas nedaudz straujāk nekā citas valodas prasmes, un tagad katrs trešais brīvi lasa latviski. Aktīvo valodas prasmju (it sevišķi runātprasmes) attīstība ir mazāk izteikta.

Cittautiešu attieksme pret latviešu masu saziņas līdzekļiem pēdējo gadu laikā ir mainījies, un pētījuma dati liecina par tendences noturīgumu. Tā, turpina samazināties latviešu radiostaciju un laikrakstu popularitāte krievu auditorijā, taču pieaug žurnālu lasītāju skaits. Minētos masu saziņas līdzekļus izmanto aptuveni viena trešdaļa nelatviešu. Televīzijas programmas latviešu valodā ir daudz populārākas (tās skatās 70% cittautiešu), taču arī tās pēdējo 2 – 3 gadu laikā ir zaudējušas nelielu daļu no krievvalodīgo auditorijas.

Līdz ar to varam secināt, ka samazinās masu saziņas līdzekļu loma latviskās valodas vides nodrošināšanā cittautiešiem. Atcerēsimies, ka 1996. gadā nelatvieši dzirdēja latviešu valodu televīzijā un radio biežāk kā sadzīvē un darbā. Pēdējo gadu laikā ir ievērojami samazinājies to cittautiešu skaits, kuri daudz dzird latviešu valodu minētajos masu medijos, taču valodas vides rādītāji ikdienas dzīvē palikuši nemainīgi.

Latvijas sabiedrības pārliecība par latviešu valodas zināšanu nepieciešamību ir kļuvusi mazāk izteikta, t.i., nedaudz samazinājies to cilvēku skaits, kuri uzskata, ka visiem iedzīvotājiem būtu ļoti svarīgi zināt valsts valodu. Līdzīga tendence ir vērojama arī krievu valodas zināšanu svarīguma vērtējumā. Tas ļauj izvirzīt hipotēzi, ka valodu zināšanām tagad tiek piešķirta mazāka vērtība nekā 90. gadu vidū.

Galvenie rezultāti

1. Dzimtā valoda

- Latvijā dzīvojošo latviešu un krievu nacionālā identitāte lielā mērā sakrīt ar valodas lietošanu. Tā latvieši par savu dzimto valodu galvenokārt uzskata latviešu valodu (96%), krievi – krievu valodu (99%). Runājot par citu tautību pārstāvjiem, aptuveni puse (55%) par dzimto valodu uzskata krievu valodu, 37% dzimtā valoda ir kāda cita, un 8% – latviešu valodu.

2. Valodu lietošana

- Apskatot valodu lietošanu dažādās situācijās, redzams, ka cilvēki ikdienā (mājās, darbā, ar draugiem, veikalos un uz ielas) pārsvarā runā dzimtajā valodā.
- Pēdējā pētījuma dati liecina, ka kopš 1998. gada valodu lietošanas ieradumi nav krasī mainījušies. Turpina samazināties to nelatviešu skaits, kas ar draugiem runā latviski vairāk kā krieviski (1996. gadā tādu bija 23%, 1998. gadā – 12%, 2001. - 2002. gadā – tikai 8%). Turklāt, to cittautiešu daļa, kas ar draugiem runā *galvenokārt vai tikai krieviski*, kopš 1996. gada ir pieaugusi no 43% līdz 56%. Latviešu valodas lietošanas rādītāji darbā un sabiedriskajās vietās ir stabili – 21% nelatviešu abās minētajās situācijās runā latviski biežāk kā krieviski. Atgādināsim, ka 1996. gadā tikai 9% cittautiešu darbā biežāk izmantoja valsts valodu, t.i., tās loma darba sfērā pēdējo 6 gadu laikā ir pieaugusi. Par to liecina arī tas, ka cilvēku skaits, kas darbā runā *galvenokārt vai tikai krieviski*, kopš 1996. gada samazinājās no 64% līdz 35%. Savukārt, tā nelatviešu daļa, kas bieži runā latviski sabiedriskajās vietās, piem., uz ielas vai veikalā, palikusi gandrīz nemainīga.

- Saskarsmes valodas izvēli daudznacionālā vidē nosaka dažādi faktori. Latvijā dzīvojošie cittautieši visbiežāk runā latviski divās situācijās – ja tos uzrunā latviešu valodā (65%) un ja sarunu biedrs nesaprot krieviski (62%). Apmeklējot valsts iestādes, 42% runā latviski. Latviešu klātbūtnei ir mazāka nozīme – tikai 21% cittautiešu pāriet uz latviešu valodu, ja kāds no klātesošajiem ir latvietis, un 33% to dara, ja latvieši ir vairākumā. Tas ļauj secināt, ka latviešu pieradums runāt ar cittautiešiem krieviski kavē valsts valodas lietošanu (un tātad arī apguvi), lai gan divas trešdaļas nelatviešu būtu gatavi runāt latviski, ja tos uzrunātu šajā valodā.
- Raksturojot savu attieksmi pret runāšanu latviski, lielākā daļa (43%) to vērtē kā neitrālu, 35% atzīst, ka runā labprāt vai pat ar prieku, un tikai 12% runāšana latviski ir saistīta ar negatīvām izjūtām.

3. Valodu zināšanas

- Latviešu valodas zināšanu līmenis joprojām saglabājies samērā zems – 12% nelatviešu valodu nezina vispār, gandrīz puse (48%) to pārvalda tikai elementārā līmenī, katrs ceturtais (27%) novērtē savas zināšanas kā vidējas, un tikai 13% valodas prasme atbilst augstākās pakāpes prasībām.
- Salīdzinot ar pirmā pētījuma posma datiem (1996.g.), latviešu valodas nepratēju skaits ir sarucis par 10%, par dažiem procentiem pieaugot to cilvēku daļai, kas pārvalda valodu zemākajā un augstākajā līmenī. Tas liecina, ka valsts valodas zināšanu līmenis nelatviešu vidū ir nedaudz uzlabojies, lai gan šis process ir ārkārtīgi lēns.
- Lasīšana latviešu valodā sagādā cittautiešiem mazāk grūtību nekā cita veida valodas lietošana. Tā, katrs trešais (34%) prot lasīt latviski ļoti labi, 29% lasa ar nelielām grūtībām, un tikai 12% neprot lasīt latviski. Jāpiebilst, ka tieši lasītprasme uzlabojas straujāk nekā pārējās prasmes, t.sk. kopš 2000. gada cilvēku skaits, kas lasa brīvi, pieaudzis par 5%. Salīdzinot ar 1996. gada situāciju, to nelatviešu skaits, kas neprot lasīt valsts valodā vai dara to zemākajā līmenī, samazinājās par 10%, palielinoties augstākās pakāpes segmentam.

- Rakstītprasmes līmenis ir nedaudz zemāks – 22% cittautiešu raksta latviski brīvi, 33% – vidējā līmenī, gandrīz tikpat daudz (31%) novērtēja savu prasmi zemākajā pakāpē, savukārt 14% neprot rakstīt latviski. Salīdzinot ar pirmā pētījuma datiem (1996. g.), situācija ir nedaudz uzlabojusies, t.i., to cilvēku skaits, kas raksta atbilstoši augstākās pakāpes prasībām, pieaudzis par 9%, taču rādītāji paliek gandrīz nemainīgi kopš 1998. gada.
- Prasme runāt latviski tiek vērtēta zemāk nekā iepriekšminētās valodas prasmes. Tā, tikai 18% nelatviešu runā brīvi un 30% – ar nelielām grūtībām. 37% prot sarunāties latviski zemākajā līmenī, 14% nerunā vispār. Runātprasmes uzlabošanās ir mazāk izteikta nekā citu valodas prasmju attīstība, taču zināmas pozitīvas izmaiņas tomēr ir.
- Salīdzinot latviešu valodas zināšanas dažādās vecuma grupās, redzams, ka gados jaunākie (15 – 34 gadi) biežāk vērtē savas zināšanas atbilstoši augstākās pakāpes prasībām (17%) un 31% šajā vecuma grupa pārvalda latviešu valodu vidējā līmenī. Savukārt nelatviešiem vecumā no 35 līdz 49 gadiem valodas zināšanu līmenis ir līdzīgs vidējam. Valodas nepratēju skaits ir sevišķi liels starp cilvēkiem vecākiem par 50 gadiem, taču šajā grupā tas arī visstraujāk samazinās (no 41% 1996. gadā līdz 24% 2002. gadā). Pārējās vecuma grupās zināšanu uzlabošanās ir mazāk izteikta.
- Krievu valodas zināšanu līmenis Latvijā joprojām ir ļoti augsts. No tiem, kam dzimtā valoda ir latviešu, vairāk kā puse (54%) pārvalda krievu valodu ļoti labi un 28% – vidējā līmenī. Reti kurš (2%) valodu nezina.

4. Valodu vide

- Pētījuma dati liecina, ka masu saziņas līdzekļu loma valodas vides nodrošināšanā cittautiešiem kļūst arvien mazāka. Ja 1996. gadā vairāk kā 70% aptaujāto nelatviešu bieži dzirdēja latviešu valodu gan televīzijā, gan radio, tad 2002. gadā tikai 54% atzina, ka viņiem ir daudz šādu iespēju televīzijā, un tikai 36% – radio; pie kam pēdējā rādītāja kritums pēdējā pusotra gada laikā ir visai ievērojams (13%).
- Iespējas dzirdēt latviešu valodu sadzīvē, uz ielas ir nedaudz plašākas kā citur – 16% dzird to ļoti bieži un 51% – diezgan bieži. Viedokļu sadalījums šajā jautājumā ir diezgan stabils kopš mērījumu sākuma 1996. gadā.
- Pietiekama valodas vide darbā ir 6 no 10 cittautiešiem, t.sk. 19% dzird latviešu valodu ļoti bieži un 40% – diezgan bieži. Pēdējo trīs gadu laikā rādītājs ir gandrīz nemainīgs.

5. Valodas zināšanu pietiekamība un uzlabošana

- Latviešu valodas zināšanu pietiekamības vērtējums saglabājas iepriekšējo mērījumu līmenī. Pašlaik 43% cittautiešu uzskata, ka viņu zināšanas ir pietiekamas, lai kārtotu ikdienas darīšanas un veiktu darba pienākumus. Šo viedokli pauž gandrīz visi (94%), kas pārvalda valodu augstākajā līmenī un nepilnas divas trešdaļas (63%) no tiem, kas vērtē savas zināšanas kā vidējas. Runājot par tiem, kas zina valsts valodu zemākajā līmenī, katrs ceturtais (25%) uzskata, ka viņa valodas prasmes ir pietiekamas ikdienas darbiem. No tiem, kas valodu nezina vispār, 12% ir pārliecināti, ka var iztikt bez šīm zināšanām.
- Visās aptaujās, kas notika laika posmā no 1996. gada, aptuveni 70% cittautiešu pauda vēlmi uzlabot savas latviešu valodas zināšanas. Šogad situācija nav mainījies, un 69% vēlētos pilnveidot savas valodas prasmes.

- Tie, kas pārvalda latviešu valodu zemākajā un vidējā līmenī, vēlmi uzlabot zināšanas izteica daudz biežāk (abās grupās 77%) nekā tie, kas valodu nezina vispār (46%). Arī liela daļa (43%) to respondentu, kas jau brīvi pārvalda latviešu valodu, vēlētos vēl vairāk attīstīt savas zināšanas.
- No 1998. līdz 2000. gadam to valodas nepratēju skaits, kas negribēja apgūt valodu, palielinājās no 31% līdz 64%, taču šogad saruka par 10%. Nākamie pētījumi ļaus spriest par to, vai tā ir nejauša rādītāja svārstība (ņemot vērā nelielu respondentu skaitu šajā grupā, procentuālās atšķirības ir statistiskās kļūdas robežās), vai var runāt par zināmu nostājas maiņu.
- Vēlme uzlabot valodas zināšanas ir izteikta gan jauniešiem (85%), gan cilvēkiem vecumā no 35 līdz 49 gadiem (80%), taču vecumā pēc 50 gadiem to pauž mazāk kā puse aptaujāto (43%). Katrs trešais (34%) no tiem, kas nevēlētos uzlabot savas zināšanas, skaidroja to ar vecumu. Tas liecina, ka vecumam ir liela ietekme uz vēlēšanos mācīties valodu, un, ņemot vērā lielu veco ļaužu īpatsvaru Latvijas iedzīvotāju kopumā, ar to var daļēji izskaidrot lēno valodas situācijas attīstību valstī.
- Esošo zināšanu pietiekamības vai nepietiekamības vērtējums lielā mērā nosaka attieksmi pret valodas apgūšanu. Ja no tiem, kas vērtē savas zināšanas kā nepietiekamas, 80% vēlētos pilnveidot savas valodas prasmes, tad no tiem, kas ir apmierināti ar savu valodas zināšanu līmeni, tādu ir nedaudz vairāk kā puse (57%). Iemeslu "jau pietiekami labi pārvaldu latviešu valodu" minēja 34% no tiem, kas nevēlētos uzlabot savas zināšanas. Jāpiebilst, ka tā uzskata ne tikai tie, kas brīvi pārvalda valsts valodu, bet arī tie, kas vērtē savas zināšanas zemāk. Trešais pēc minēšanas biežuma iemesls, kādēļ nevēlētos uzlabot latviešu valodas zināšanas, ir pārliecība, ka tās nav nepieciešamas, nenoderēs; šādu iemeslu nosauca 19%.
- Tie, kas vēlētos uzlabot savas zināšanas latviešu valodā, vislabprātāk to darītu ar skolotāja palīdzību, t.i.,ursos (42%) vai pie privātskolotāja (37%). Šie divi mācīšanās veidi saglabājas vispopulārākie kopš 1996. gada, pie kam to cilvēku skaitam, kas grieztos pie privātskolotāja, ir tendence pieaugt.

- Pašmācību grāmatas izmantotu 28% no tiem, kas vēlētos mācīties latviešu valodu. Aptaujas dati liecina, ka šis mācīšanās veids kļūst arvien populārāks. 20% būtu gatavi mācīties ar TV programmu palīdzību. Šis rādītājs ir samērā stabils kopš 1996. gada.
- Pārējie pašmācību programmu veidi (audio un videokasetēs, kompaktdiskos un Internetā) nav sevišķi populāri – tos izvēlētos 5 – 10%.
- Salīdzinot attieksmi pret mācīšanās veidiem dažādās vecuma grupās, redzams, ka valodu kursi ir pirmajā vietā visās grupās, lai gan gados vecākie cilvēki (50 – 74 gadi) tos izmantotu nedaudz mazāk kā pārējie. Šajā grupā ir sevišķi populāras pašmācību grāmatas un TV programmas. Savukārt jaunieši (15 – 34 gadi) biežāk kā citas grupas izvēlētos privātskolotājus, kā arī datorizētas mācību programmas.
- Tie, kas apmeklētu valodas kursus, būtu gatavi maksāt par vienu mēnesi ilgjiem kursiem vidēji 14 latus. Šī summa ir gandrīz nemainīga jau vairākus gadus.
- Mācību TV programmu potenciālā auditorija vislabprātāk skatītos šādus raidījumus vakaros, t.sk. 43% izdevīgākais laiks būtu darbdienās pēc 19.00 un 27% - brīvdienās pēc 19.00.
- Informētības līmenis par tālmācību joprojām ir diezgan zems – tikai 21% cittautiešu zina, kas tas ir. Pēc īsas informācijas par šo metodi, katrs trešais (36%) uzskata, ka viņam būtu noderīgi latviešu valodas tālmācības kursi. Jauniešiem ir lielākā interese (53%) nekā vidējā vecuma cilvēkiem (36%); un respondenti pēc 50 gadiem tālmācības kursus izvēlētos vēl retāk (18%). Salīdzinot ar 2000. gada pētījuma datiem, gan informētības līmenis, gan gatavība izmantot tālmācības metodi ir nedaudz pieaugusi.
- 43% nelatviešu atzīst, ka viņiem ir zināmas grūtības saistībā ar latviešu valodas apgūšanu. Salīdzinot ar situāciju 1996. gadā, rādītājs ir pakāpeniski samazinājies par 13%.

- Vairāk kā pusei no tiem, kam ir grūtības, tās ir saistītas ar veselības un atmiņas problēmām (29%) un vecumu (23%). Katrs ceturtais (25%) minēja finansiālas grūtības kā galveno kavēkli latviešu valodas apgūvē; 19% trūkst laika mācībām.
- Prakses iespēju trūkumu izjūt 23%. Šis rādītājs pēdējo gadu laikā nav ievērojami mainījies.
- 16% uzskata, ka latviešu valoda ir grūta, un 19% īpaši pieminēja gramatikas sarežģītību. Vēl tika nosauktas tādas grūtības kā psiholoģiskā barjera (15%) un neapmierinoši mācību materiāli (4%).

6. Masu saziņas līdzekļi latviešu valodā

- Pietiekami liela daļa cittautiešu (70%) skatās televīzijas programmas latviešu valodā. Pārējos masu saziņas līdzekļus latviešu valodā cilvēki, kuru dzimtā valoda nav latviešu, izmanto divreiz mazāk. Salīdzinot ar 1999. gada datiem, latviešu TV programmu auditorija ir kļuvusi par 6% mazāka. Šī rādītāja dinamika izskaidro, kāpēc ir samazinājies nelatviešu skaits, kas bieži dzird latviešu valodu televīzijā. Raidījumi, kas visvairāk interesē krievu auditoriju, ir ziņas (tās skatās 36%) un mākslas filmas (33%). Atsevišķi jānosauc *Panorāma*, kuru skatās 17%. Diezgan populāri ir izklaides, mūzikas un humora raidījumi, dažādas spēles.
- Radio stacijas, kuras raida latviešu valodā, klausās 32% krievvalodīgo. Šis rādītājs turpina samazināties – salīdzinot ar 1998. gada rudens datiem, kad tam bija visaugstākā vērtība, šobrīd nelatviešu auditorijas daļa ir sarukusi par 7%. Visvairāk klausītā radio stacija ir *SWH* (10%), tai seko *Latvijas Radio 1* un *Latvijas Radio 2* (attiecīgi, 6% un 5%).
- Latviešu laikrakstu lasītāju skaits arī ir nedaudz samazinājies. Ja iepriekšējos gados tos lasīja 39 – 41% cittautiešu, tad tagad to dara 36%. Populārākais izdevums ir *Diena* (17%), tam seko dažādi vietējie laikraksti (11%).

- Žurnāli ir vienīgais no masu saziņas līdzekļiem latviešu valodā, kura popularitāte cittautiešu vidū aug. 1997. gadā tos lasīja tikai 19% nelatviešu, 2000. gadā tādu bija 26%, bet šogad jau 32%. Sevišķi iecienīti ir sieviešu žurnāli (*Ieva* – 6%, *Santa* – 5%, tika nosaukti arī citi), kā arī izdevumi, kas domāti jauniešiem (*Laba, Mana, Sīrups* – 2 - 3%).
- Galvenais iemesls, kādēļ cittautieši neizmanto masu saziņas līdzekļus latviešu valodā, ir nepietiekamas valodas zināšanas – tās minēja divas trešdaļas (66%) no tiem, kuriem kaut kas traucē izmantot latviešu medijus. Dažus kavē laika vai līdzekļu trūkums (10%), pie kam pēdējā faktora minēšanas biežums kopš 1997. gada ir samazinājies četras reizes.

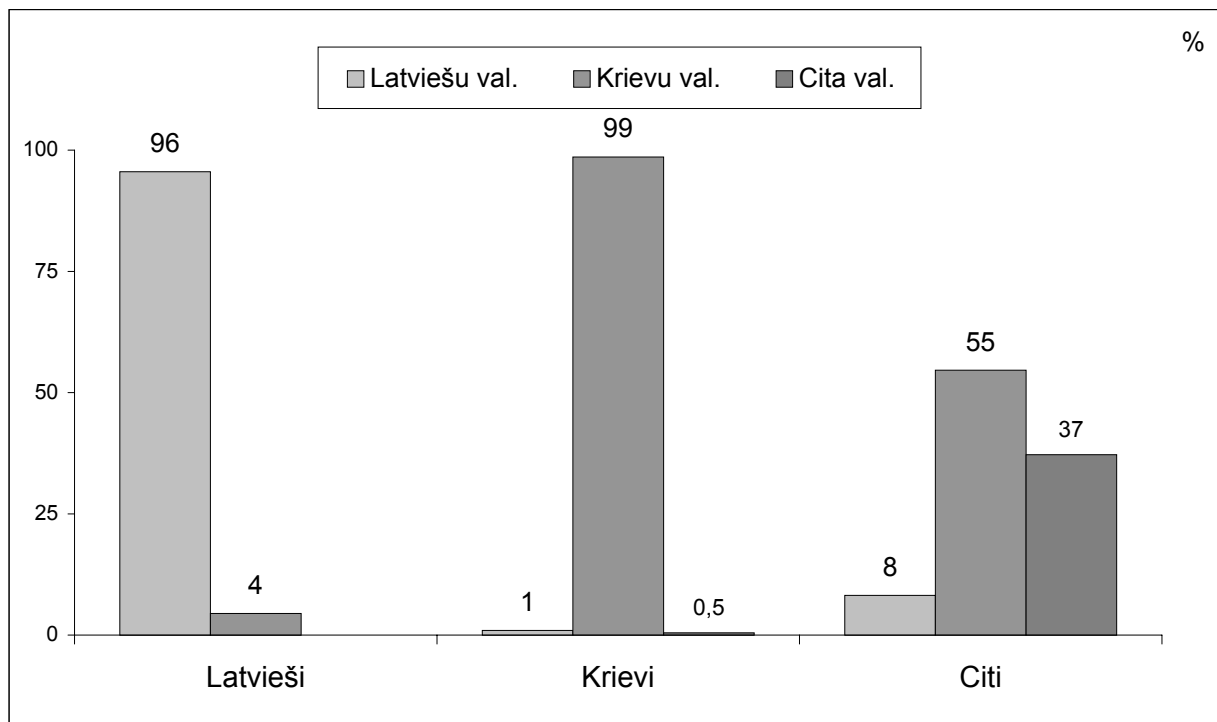
7. Attieksme pret valodu zināšanām

- Kopš 1997. – 1999. gados veiktajiem pētījumiem stabila ir saglabājusies to iedzīvotāju daļa, kas ļoti labi zina LVAVP, visos pētījumos tā ir gandrīz nemainīga, t.i., 2 – 4%. Savukārt, to cilvēku skaits, kas neko nezina par LVAVP, ir palielinājies par dažiem procentiem, sasniedzot 44%. Trešā daļa (32%) iedzīvotāju ir tikai dzirdējuši par LVAVP, 21% ir informēti vispārējos vilcienos.
- 93% visu tautību aptaujāto uzskata, ka visiem Latvijas iedzīvotājiem būtu svarīgi zināt latviešu valodu. Salīdzinot ar 2000. gada datiem, šis rādītājs ir pazeminājies par 2%. Par 9% samazinājies to cilvēku skaits, kas vērtē valsts valodas zināšanas kā *ļoti svarīgas* (šogad tādu ir 61%).
- Par angļu valodas zināšanu svarīgumu Latvijas iedzīvotājiem ir pārliecināti 73% aptaujāto. Sabiedriskā doma šajā jautājumā kopš 1997. gada ir gandrīz nemainīga.
- Krievu valodas zināšanas šķiet svarīgas 68% visu tautību iedzīvotājiem. 1998. – 1999. gados rādītājs bija pazeminājies no 71% līdz 65%, bet pēdējo trīs gadu laikā tas ir pieaudzis par 3%. Šo kāpumu nosaka vērtējuma “diezgan svarīgi” daļas palielināšanās kopējā atbilžu sadalījumā, “ļoti svarīgi” minēšanas biežumam samazinoties.

- 75% latviešu uzskata, ka Latvijas iedzīvotājiem ir “ļoti svarīgi” pārzināt valsts valodu, un 21% ir izvēlējušies atbildi “diezgan svarīgi”. Tāpat kā pārējās grupās, latviešu pārliecība par valodas zināšanu svarīgumu pēdējā pusotra gada laikā ir nedaudz samazinājusies.
Angļu valodas pārzināšanu latvieši vērtē augstāk nekā citu tautību pārstāvji, pie kam tikai latvieši uzskata, ka zināt angļu valodu ir svarīgāk kā krievu valodu. 80% vērtē angļu valodas zināšanas kā svarīgas, un šis rādītājs saglabā stabilitāti.
Vairāk kā puse (56%) latviešu domā, ka visiem valsts iedzīvotājiem būtu svarīgi zināt krievu valodu. Šim rādītājam ir tendence pazemināties, pie kam samazinās to cilvēku skaits, kuri vērtē šādas zināšanas kā *ļoti svarīgas* (2002. gadā tā domā 9%).
- 89% krievu uzskata, ka būtu svarīgi zināt latviešu valodu, t.sk. vērtējumu “ļoti svarīgi” sniedza 41%, kas ir par 10% mazāk nekā 2000. gadā. Krievu valodas zināšanas šķiet svarīgas 83% krievu tautības respondentu, taču tikai 20% tās vērtē kā “ļoti svarīgas”. Pēdējais rādītājs kopš 1997. gada ir samazinājies par 12%, pieaugot “diezgan svarīgi” minēšanas biežumam.
Pārliecība par angļu valodas zināšanu svarīgumu ir mazāka – to pauž gandrīz divas trešdaļas jeb 64% krievu. Lai gan kopējais rādītājs ir iepriekšējo gadu līmenī, nedaudz mazāk cilvēku uzskata, ka angļu valodas zināšanas ir “ļoti svarīgas” (16%).
- Citu tautību pārstāvju viedoklis par valodu zināšanu svarīgumu ir līdzīgs krievu uzskatiem. Latviešu valodas pārzināšanu kā svarīgu vērtē 91%, krievu un angļu valodas – attiecīgi 83% un 65%.

8. Attieksme pret LR Saeimas pieņemto Izglītības likumu

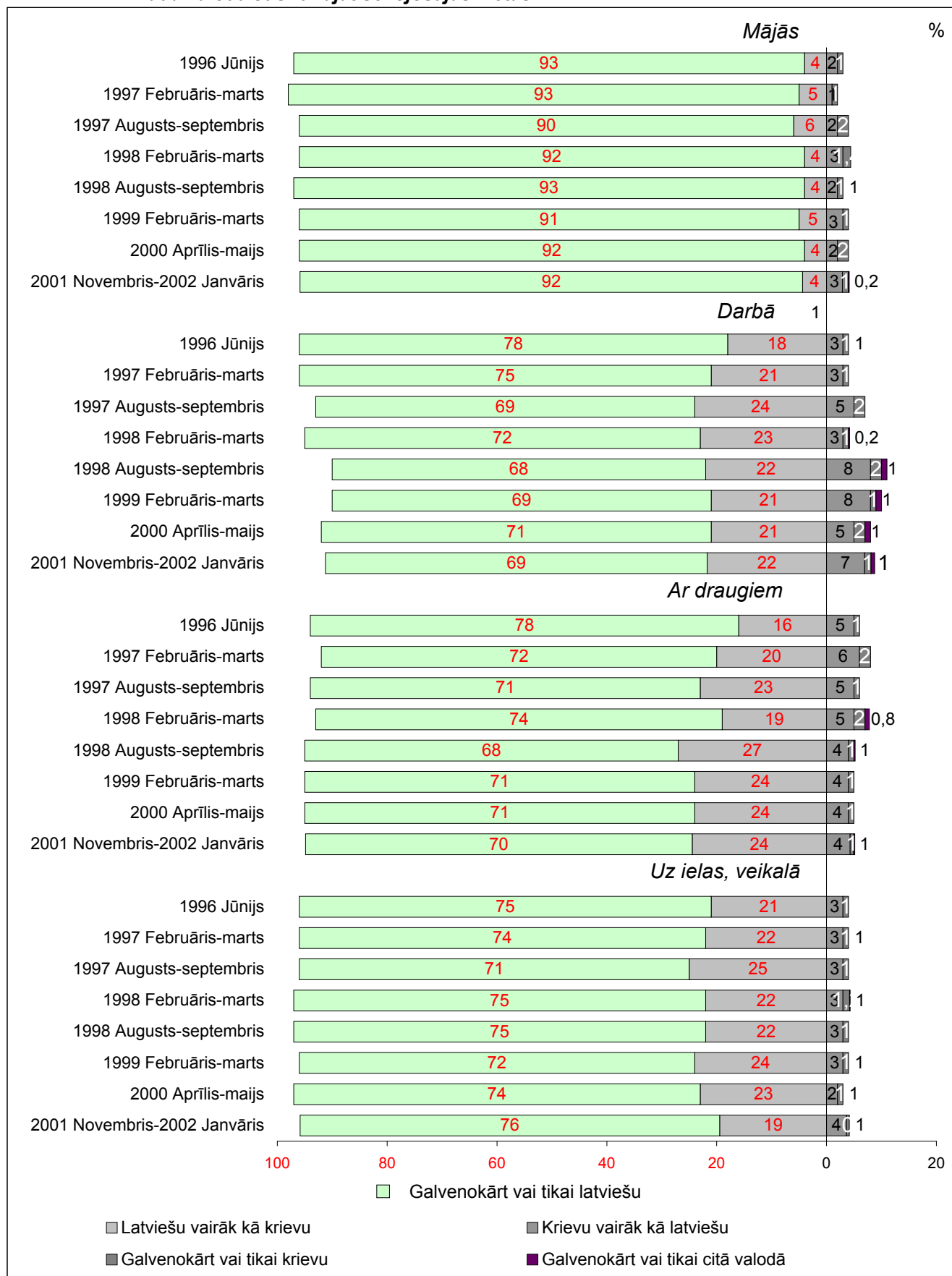
- LR Saeimas pieņemto Izglītības likumu, kas paredz, ka no 2004. gada visās vidusskolās 75% mācību priekšmetu ir jāpasniedz latviešu valodā, atbalsta 73% Latvijas iedzīvotāju. Salīdzinot latviešu un cittautiešu attieksmi, ir vērojama nozīmīga atšķirība – latviešu vidū likumu atbalsta 91%, nelatviešu vidū – tikai 51%. Salīdzinot ar 2000. gada datiem, atbalstītāju skaits abās grupās nedaudz samazinājies.
- Analizējot to cilvēku viedokli, kuru dzimtā valoda nav latviešu, pēc valsts valodas zināšanu pakāpes, var secināt, kā tas zināmā mērā nosaka attieksmi pret paredzamajām izmaiņām mācību procesā. Ja no tiem, kas brīvi pārvalda valodu, likumu atbalsta 61%, tad pārējās grupās piekritēju ir aptuveni puse (46 - 53%). Atbalsts jaunajam Izglītības likumam visvairāk pazeminājies latviešu valodas nepratēju segmentā (par 15%), kā arī grupā ar ļoti labām zināšanām (par 7%).
- Nelatvieši, kuriem ģimenē ir bērni, pauž līdzīgu attieksmi pret Izglītības likumu kā tie, kam nav bērnu. Latviešu valodas lomas palielināšanās atbalstītāju skaits šajā grupā ir nedaudz sarucis.

DZIMTĀ VALODA**1. Kāda ir Jūsu dzimtā valoda?**

BĀZE: n= 2043

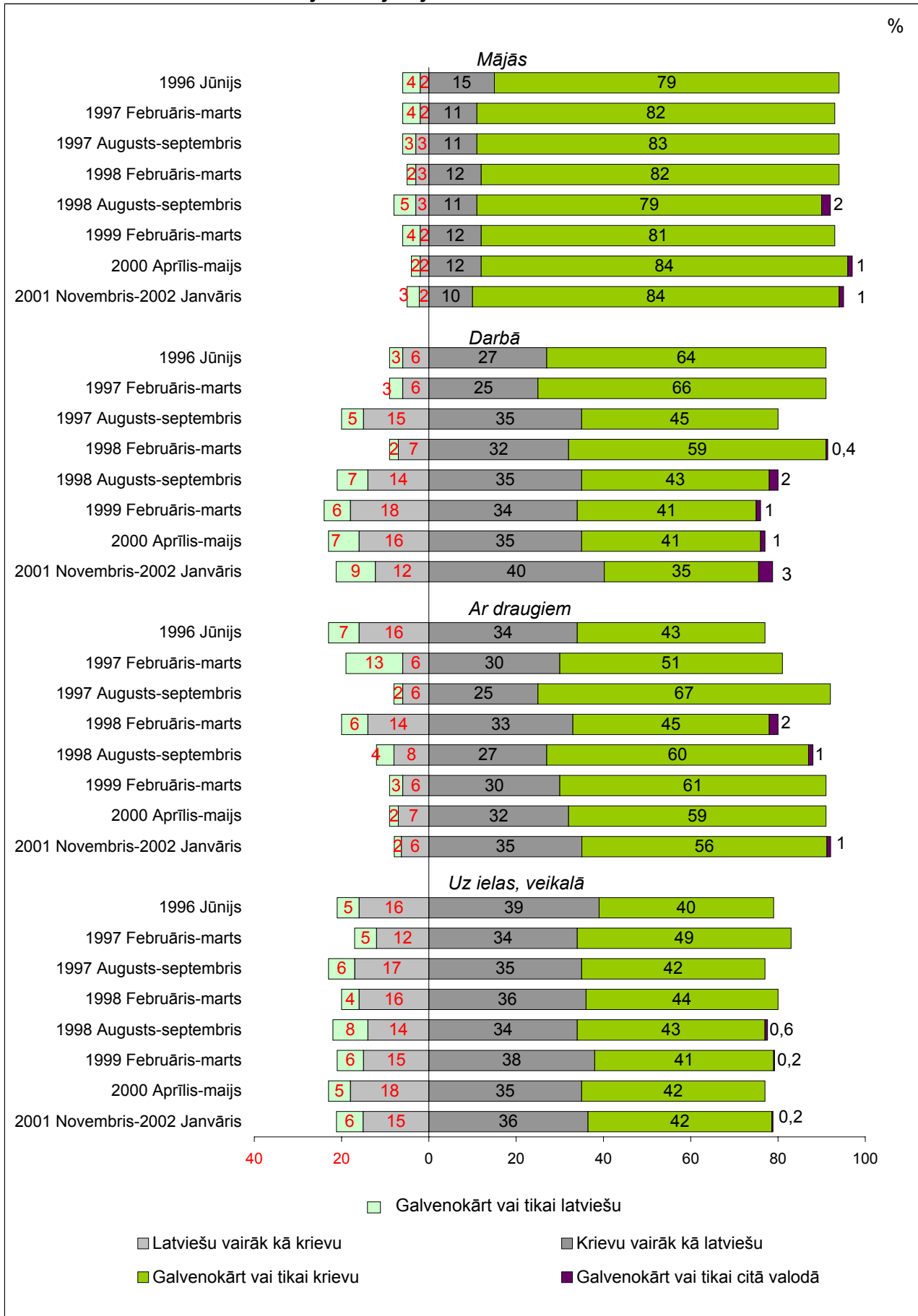
VALODU LIETOŠANA

2.1. Kādā valodā Jūs runājat sekojošajās vietās?



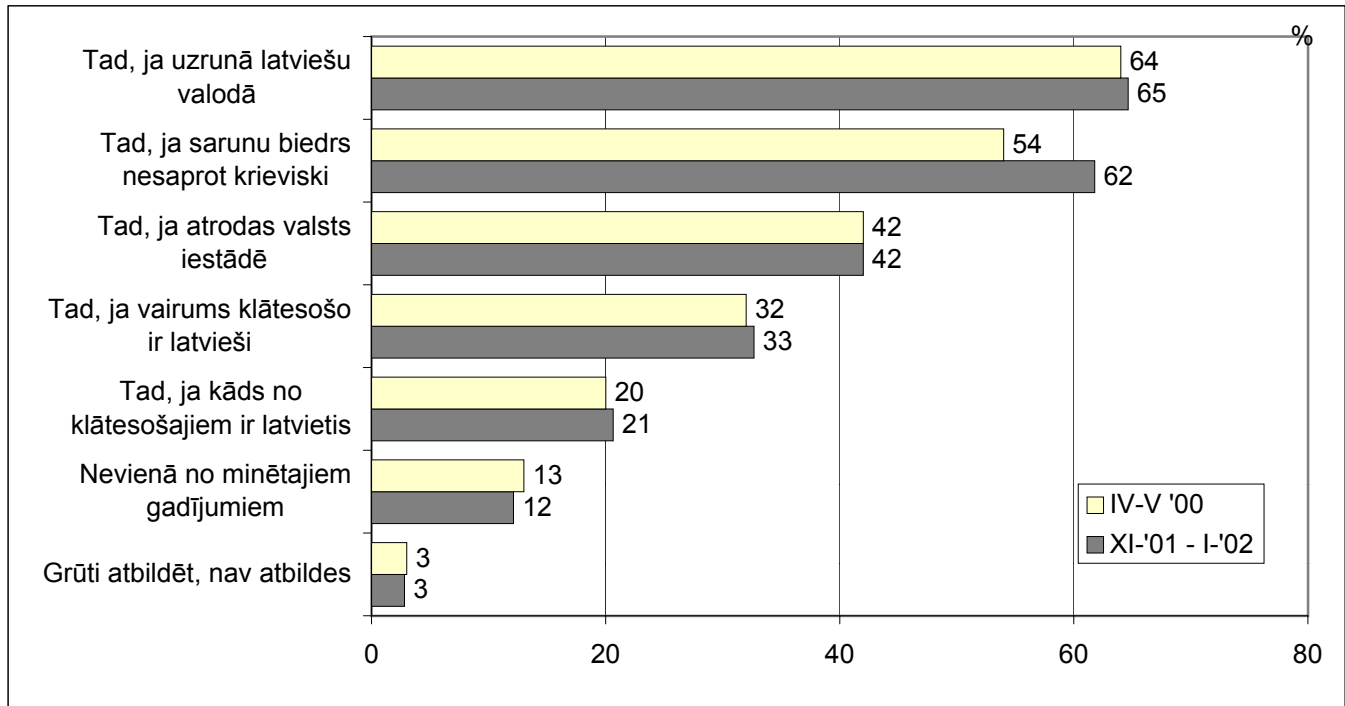
BĀZE: respondenti, kuru dzimtā valoda ir latviešu

2.2. Kādā valodā Jūs runājat sekojošajās vietās?



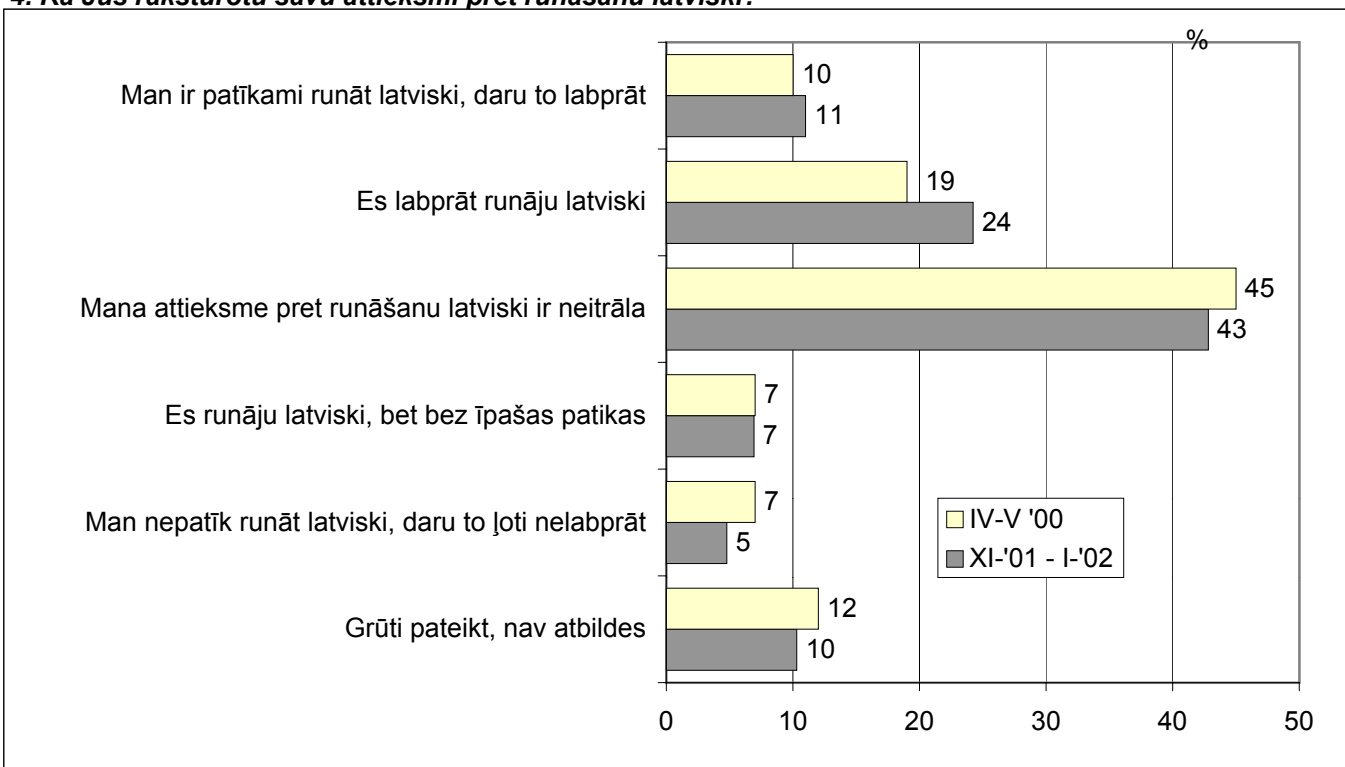
BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda ir krievu

3. Sakiet, lūdzu, kurās no minētajām situācijām Jūs parasti lietojat latviešu valodu?



BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu; vairāku atbilžu jautājums

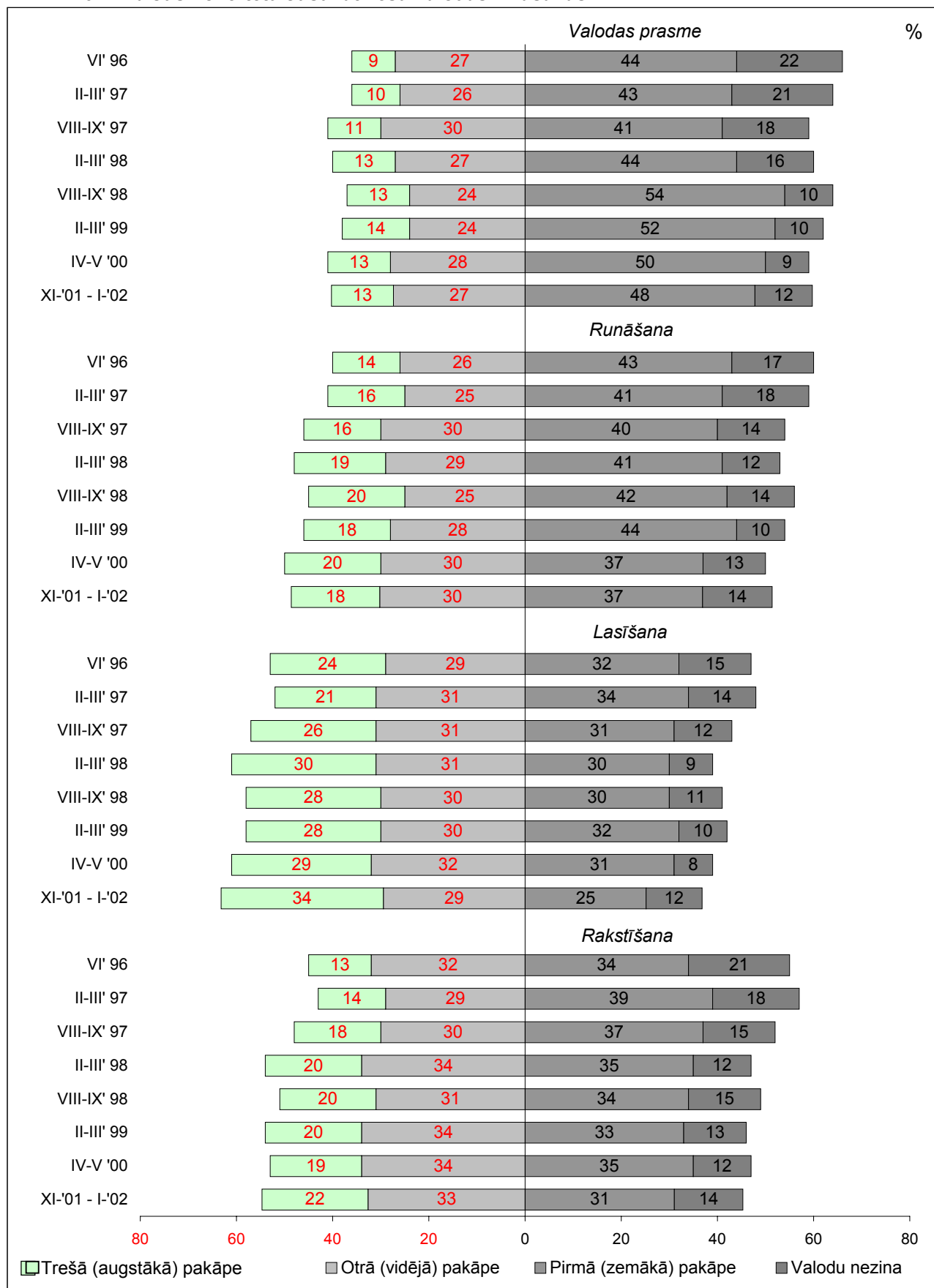
4. Kā Jūs raksturotu savu attieksmi pret runāšanu latviski?



BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu

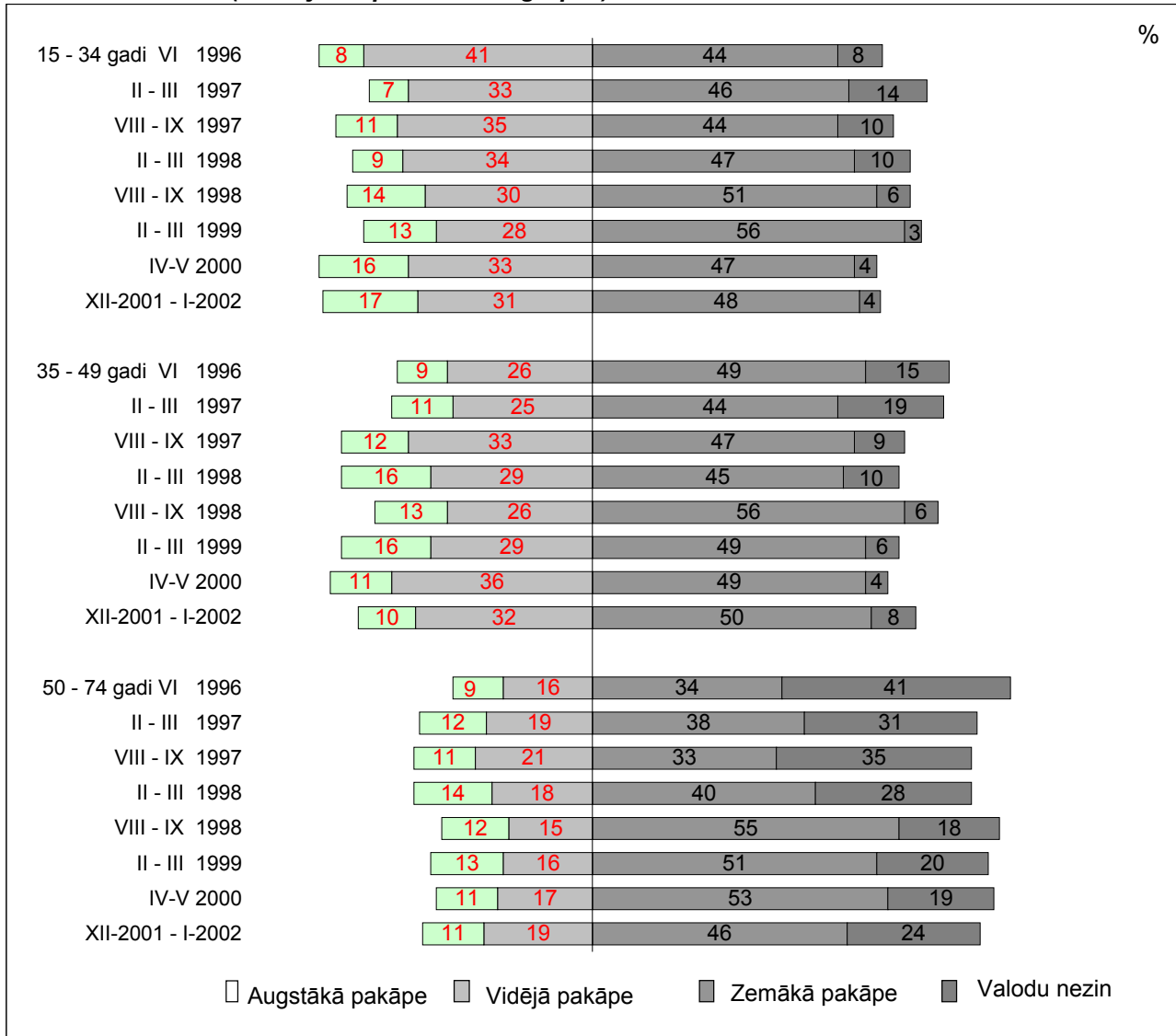
VALODU ZINĀŠANAS

5.1. Kā Jūs novērtētu Jūsu latviešu valodas zināšanas?



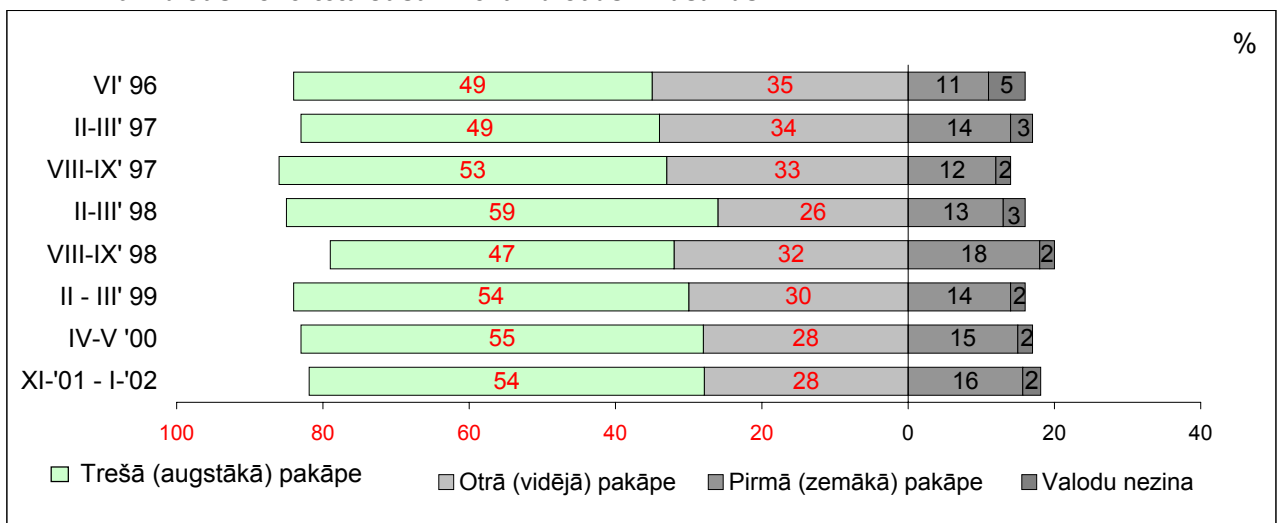
BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu

5.2. Kā Jūs novērtētu savas latviešu valodas zināšanas? (sadalījums pēc vecuma grupas)



BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu

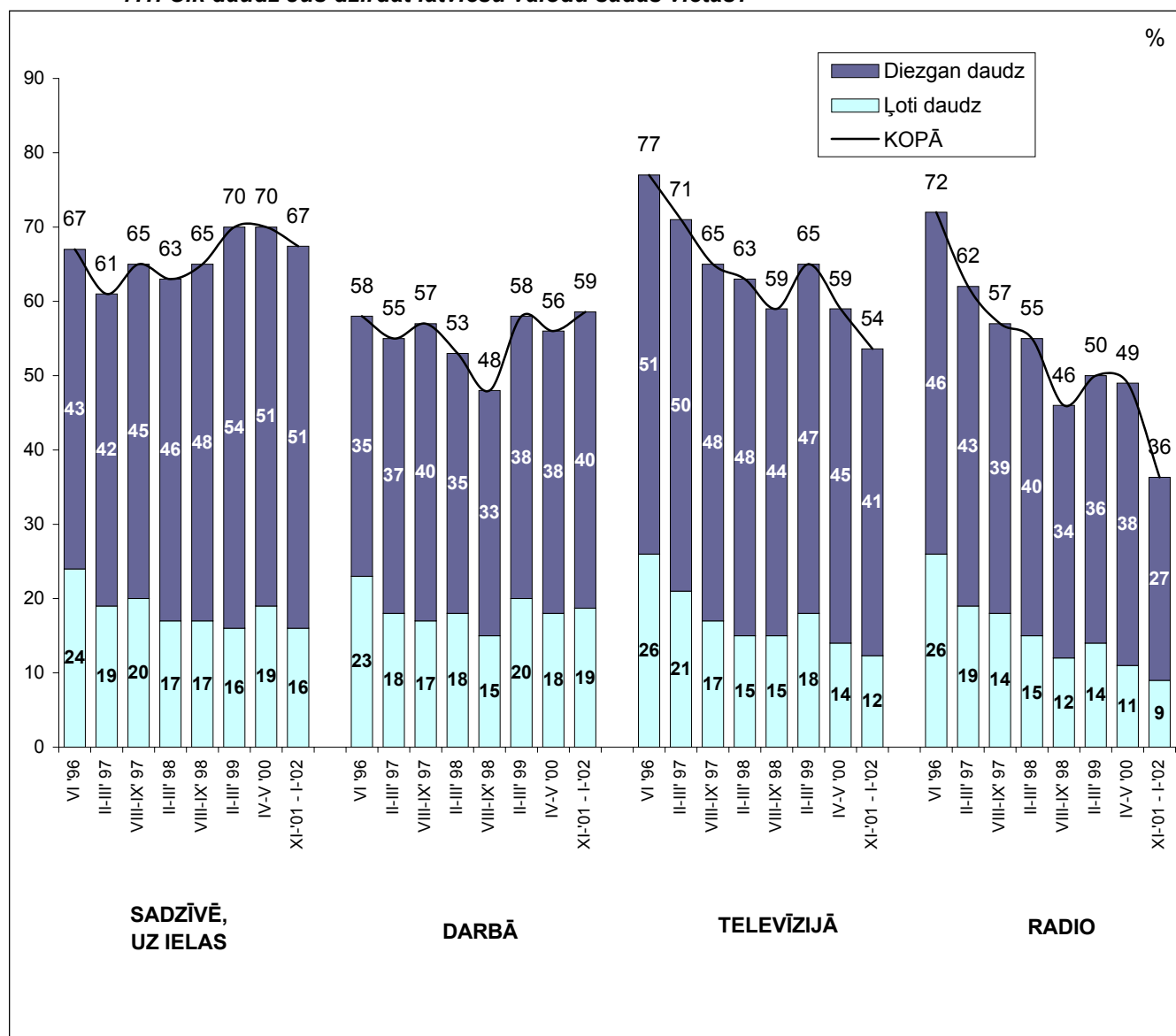
6. Kā Jūs novērtētu Jūsu krievu valodas zināšanas?



BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda ir latviešu

VALODU VIDE

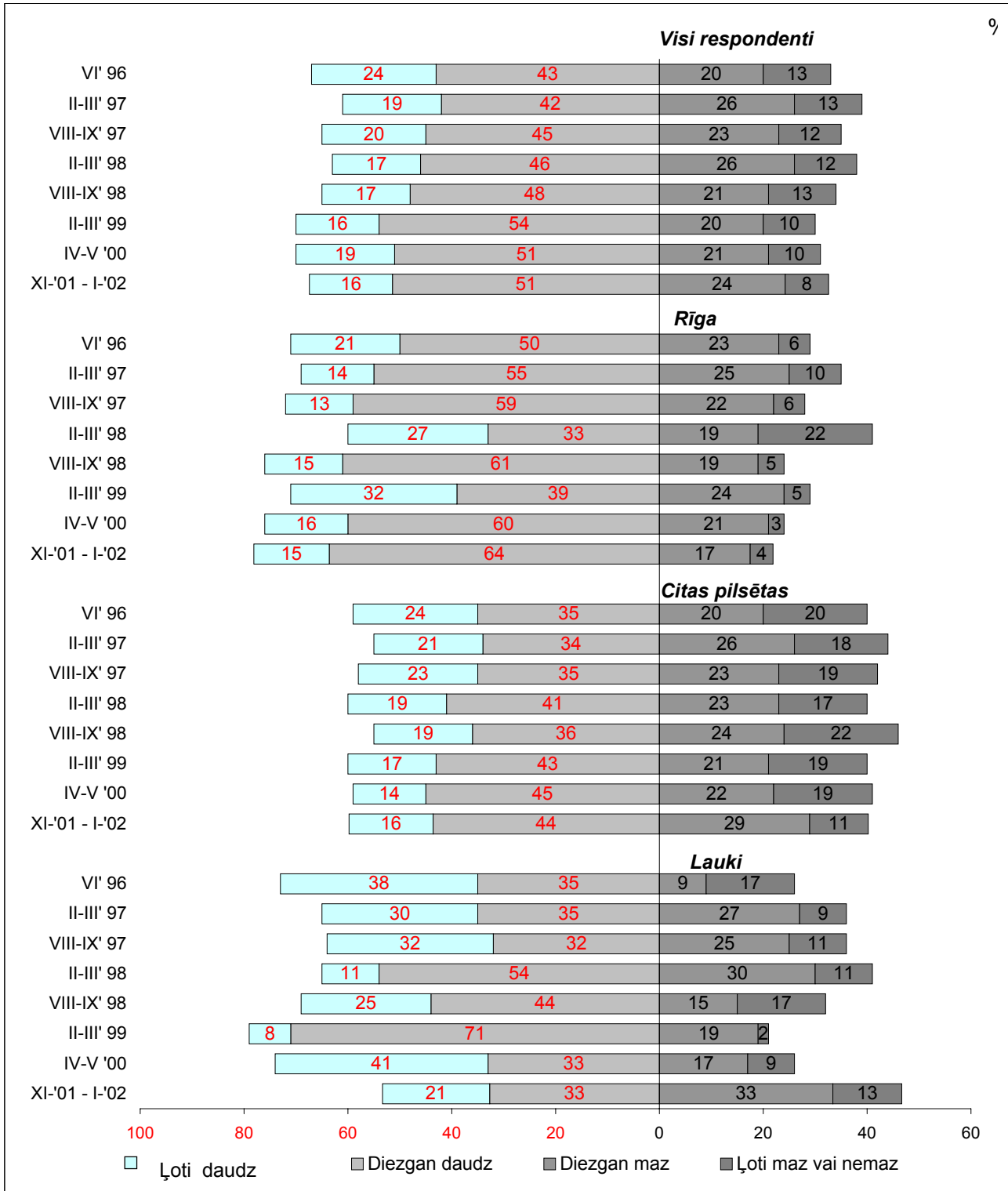
7.1. Cik daudz Jūs dzirdat latviešu valodu šādās vietās?



BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu

**7.2. Cik daudz Jūs dzirdat latviešu valodu sadzīvē, uz ielas?
(sadalījums pēc dzīvesvietas)**

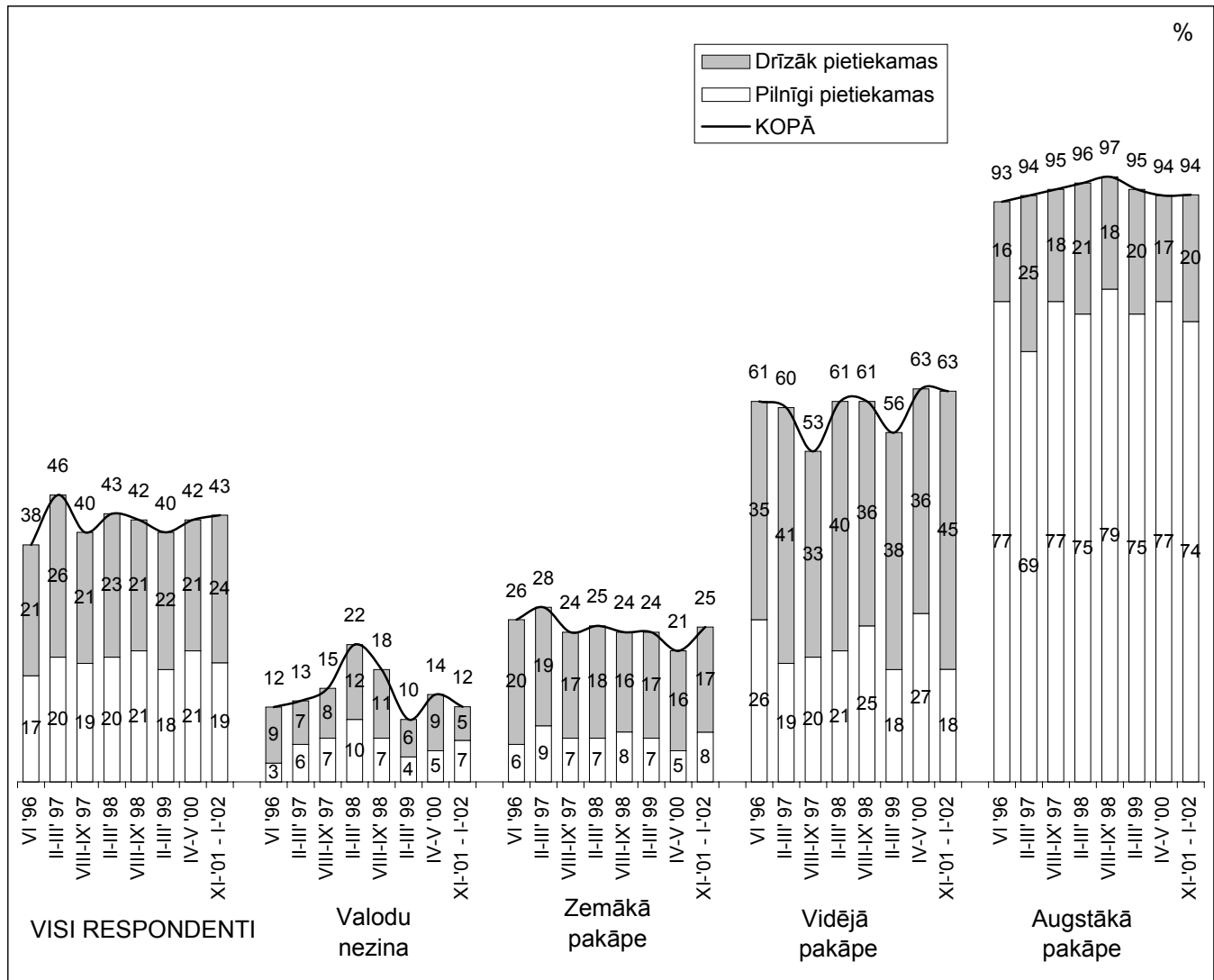
9



BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu

VALODAS ZINĀŠANU PIETIEKAMĪBA

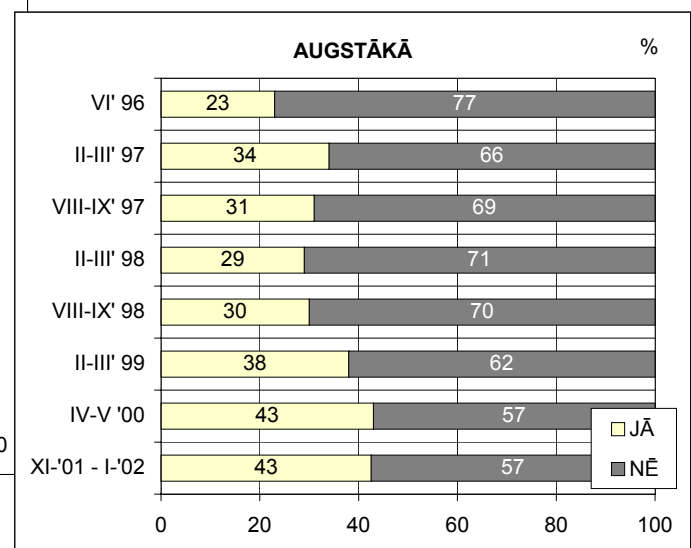
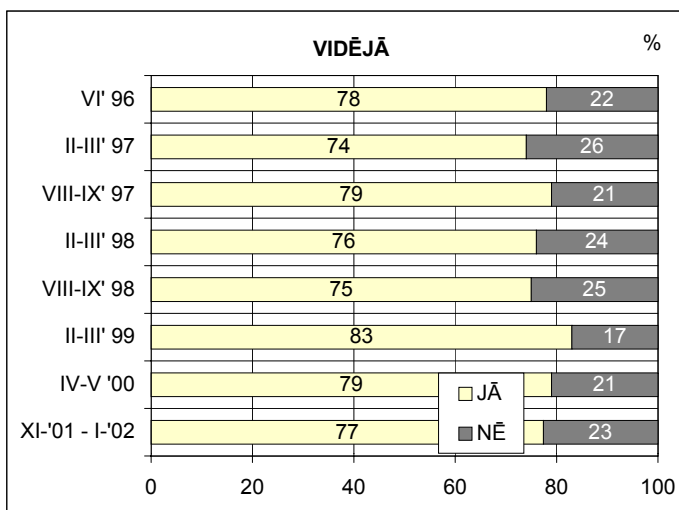
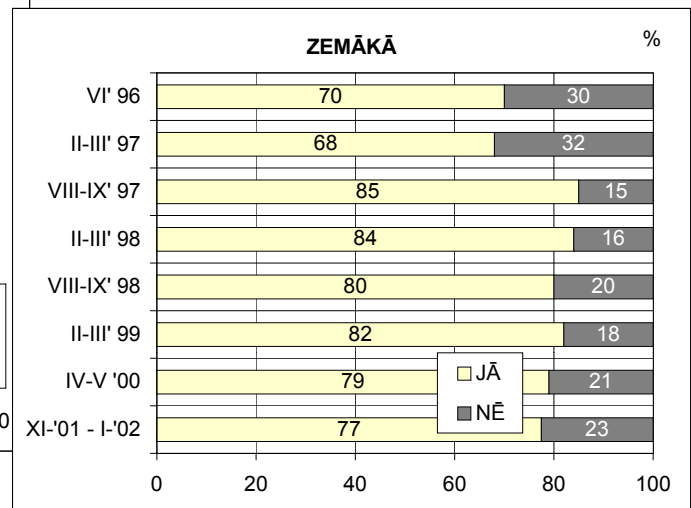
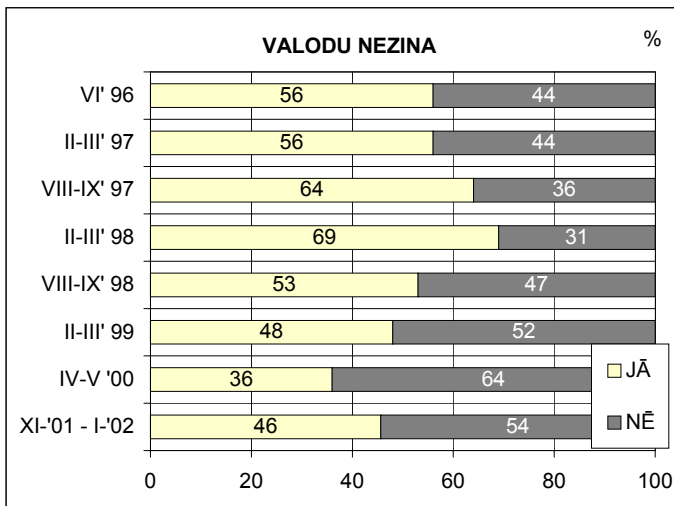
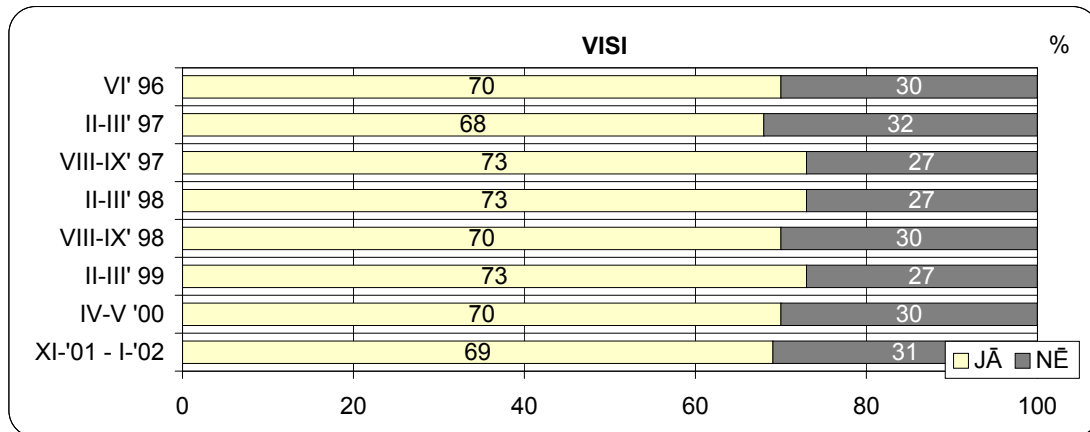
8. Kā Jūs vērtējat - cik lielā mērā Jūsu latviešu valodas zināšanas ir pietiekamas vai nepietiekamas, lai kārtotu ikdienas darījumus un pildītu darba pienākumus? (sadalījums pēc latviešu valodas zināšanu līmeņa)



BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu

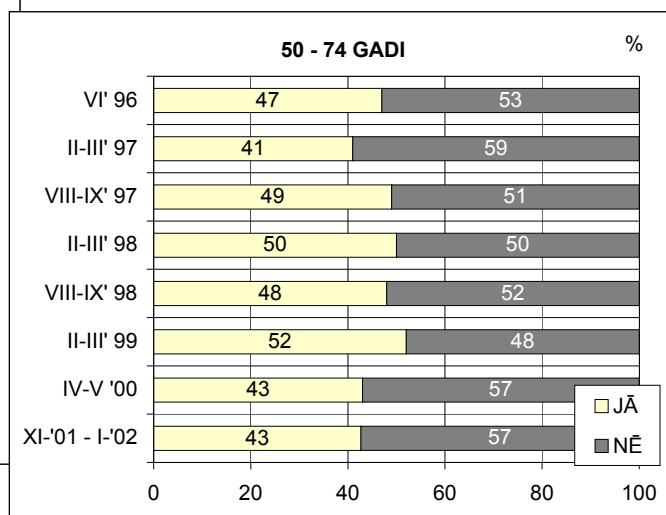
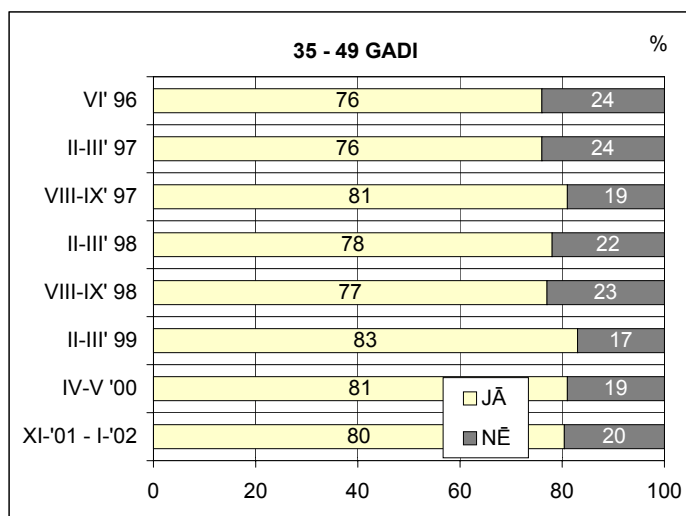
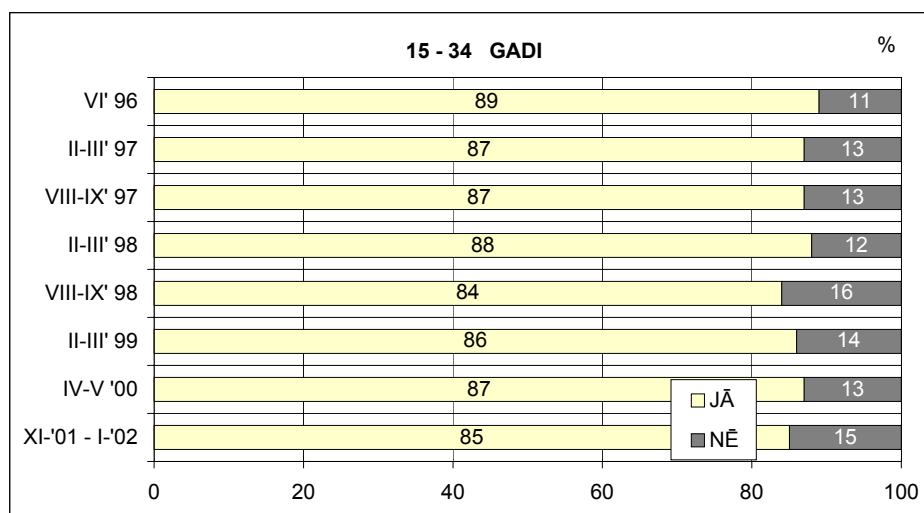
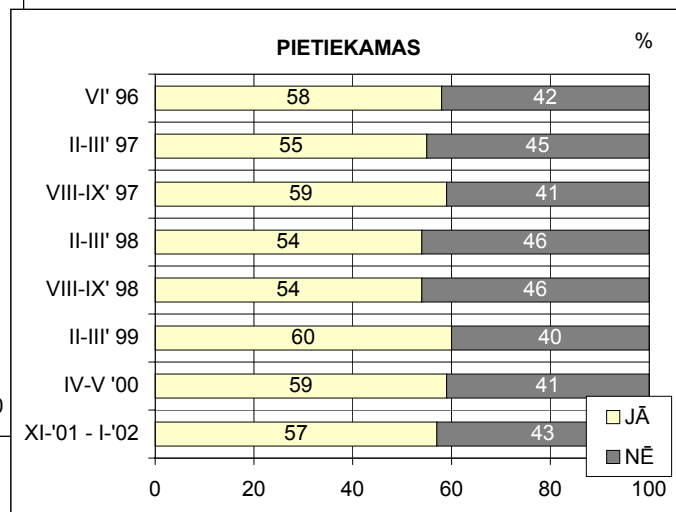
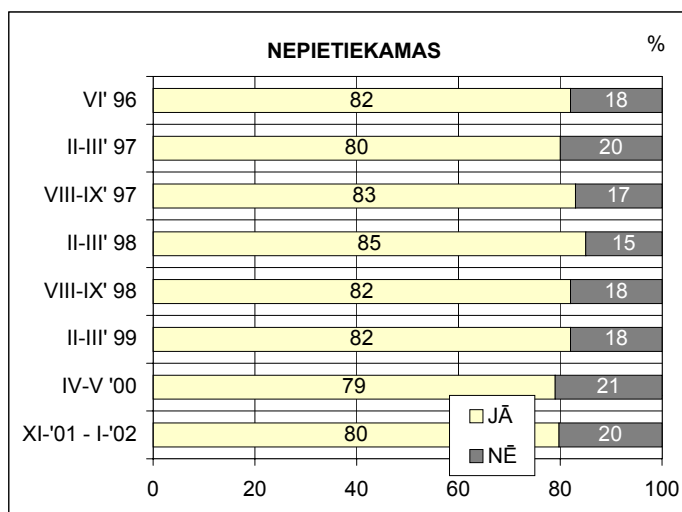
VALODAS ZINĀŠANU UZLABOŠANA

9.1. Vai Jūs vēlētos uzlabot savas latviešu valodas zināšanas? (sadalījums pēc latviešu valodas zināšanu pakāpes)



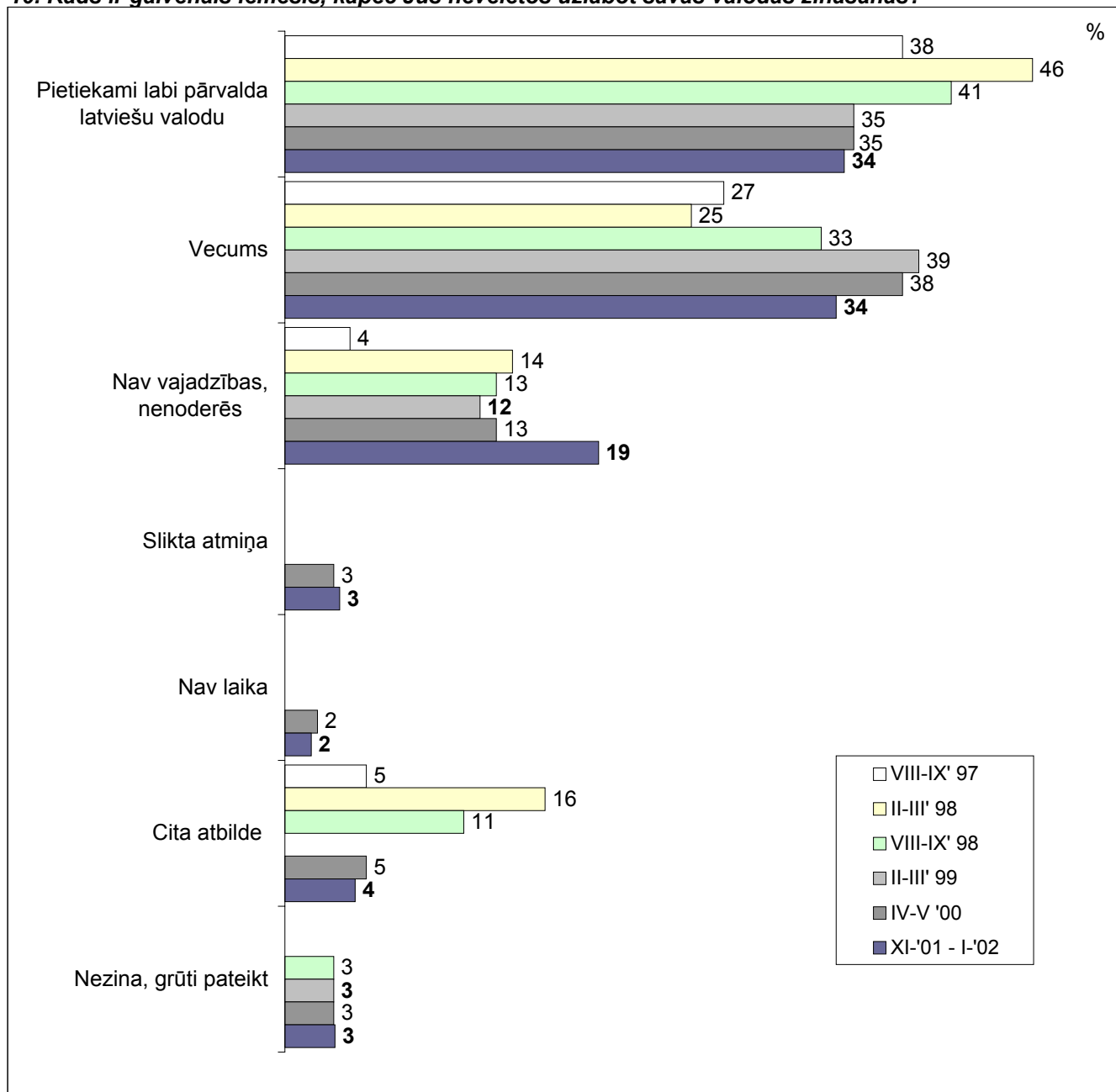
BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu

9.2. Vai Jūs vēlētos uzlabot Jūsu latviešu valodas zināšanas?
(sadalījums pēc latviešu valodas zināšanu pietiekamības un pēc vecuma grupas)



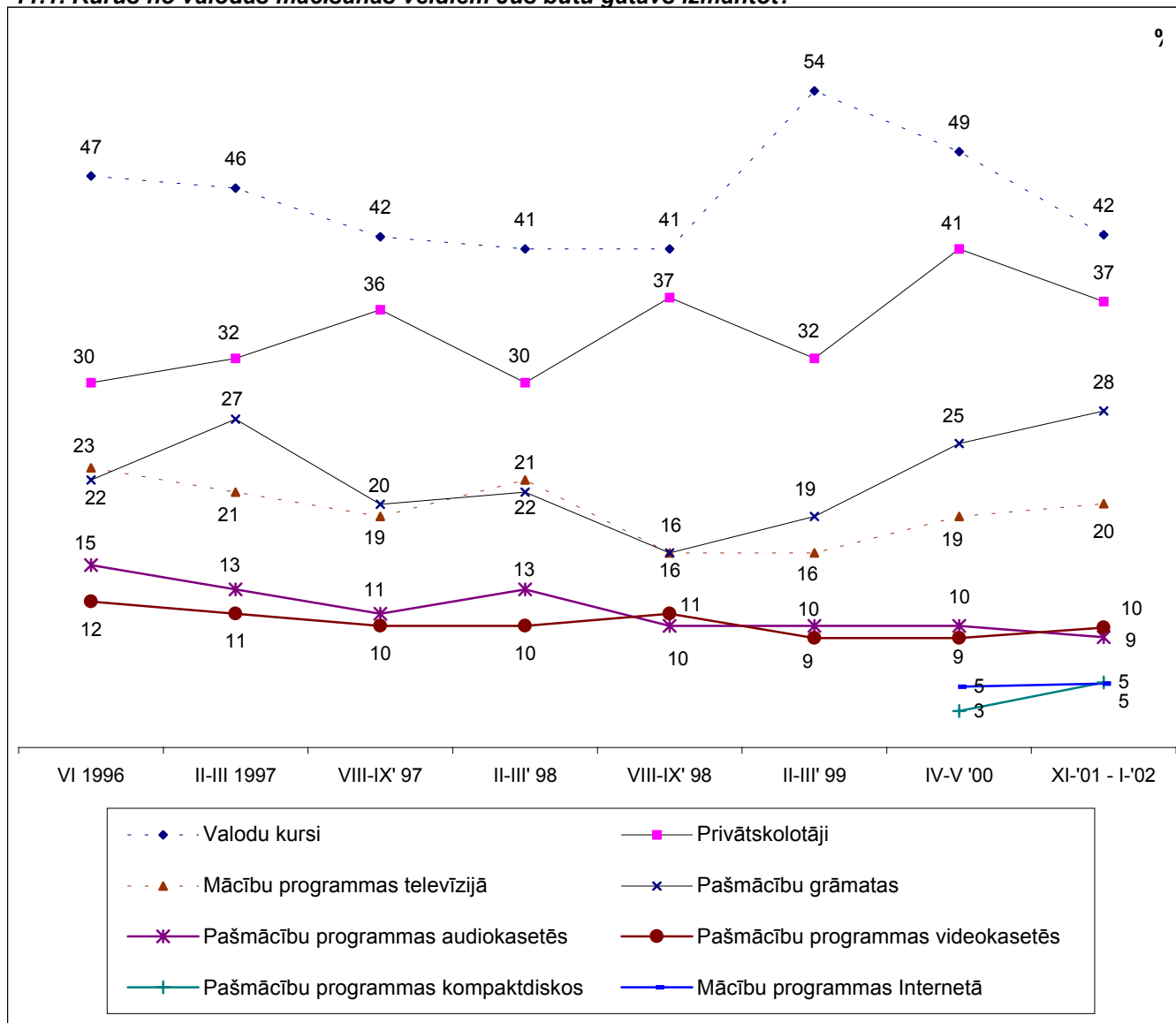
BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu

10. Kāds ir galvenais iemesls, kāpēc Jūs nevēlētos uzlabot savas valodas zināšanas?



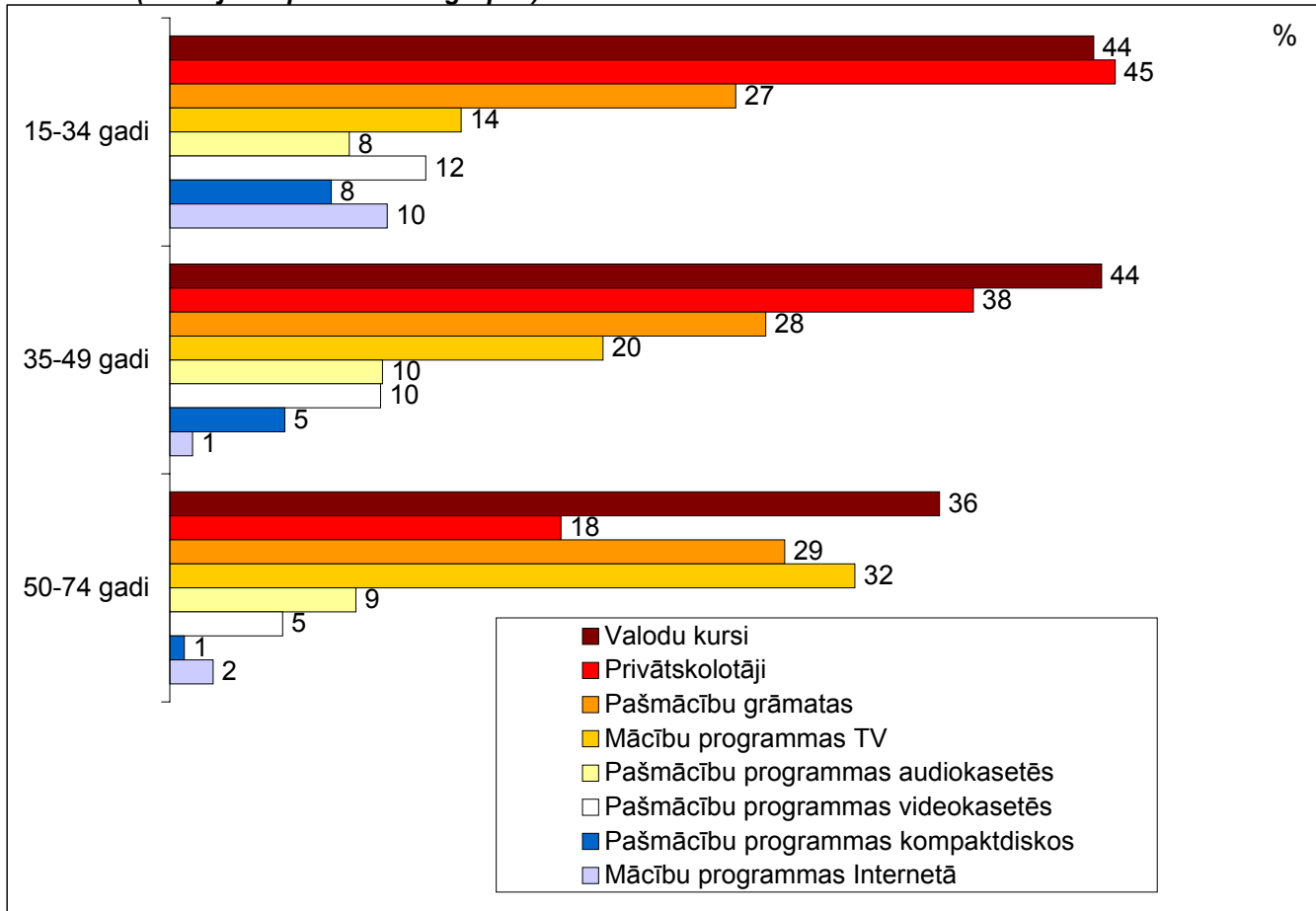
BĀZE: visi respondenti, kas nevēlētos uzlabot latviešu valodas zināšanas

11.1. Kurus no valodas mācīšanas veidiem Jūs būtu gatavs izmantot?



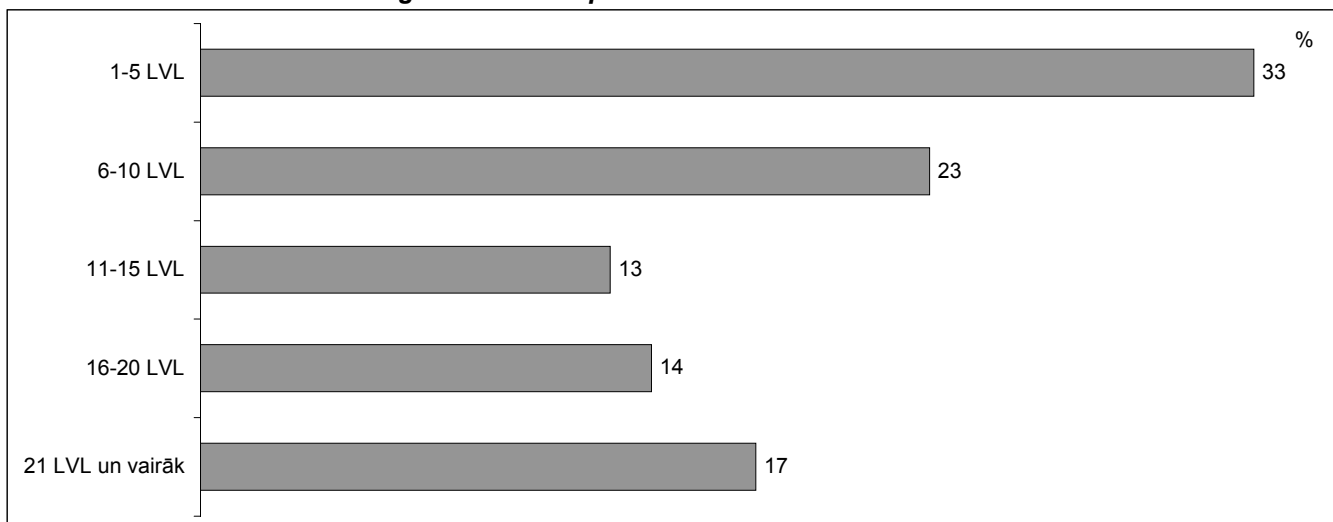
BĀZE: visi respondenti, kam dzimtā valoda nav latviešu un kas vēlētos uzlabot latviešu valodas zināšanas; vairāku atbilžu jautājums

**11.2. Kurus no valodas mācīšanas veidiem Jūs būtu gatavs izmantot?
(sadalījums pēc vecuma grupas)**



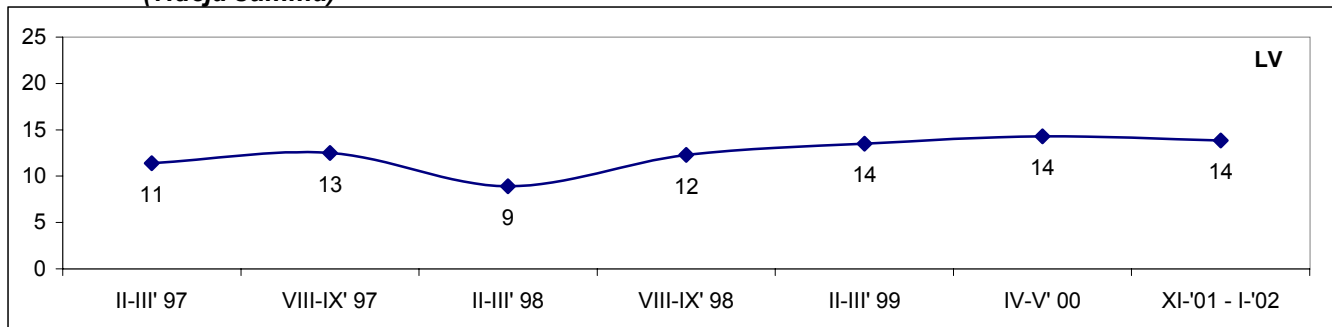
BĀZE: visi respondenti, kam dzimtā valoda nav latviešu un kas vēlētos uzlabot latviešu valodas zināšanas; n=642

12.1. Cik lielu summu Jūs būtu gatavs maksāt par latviešu valodas kursiem?



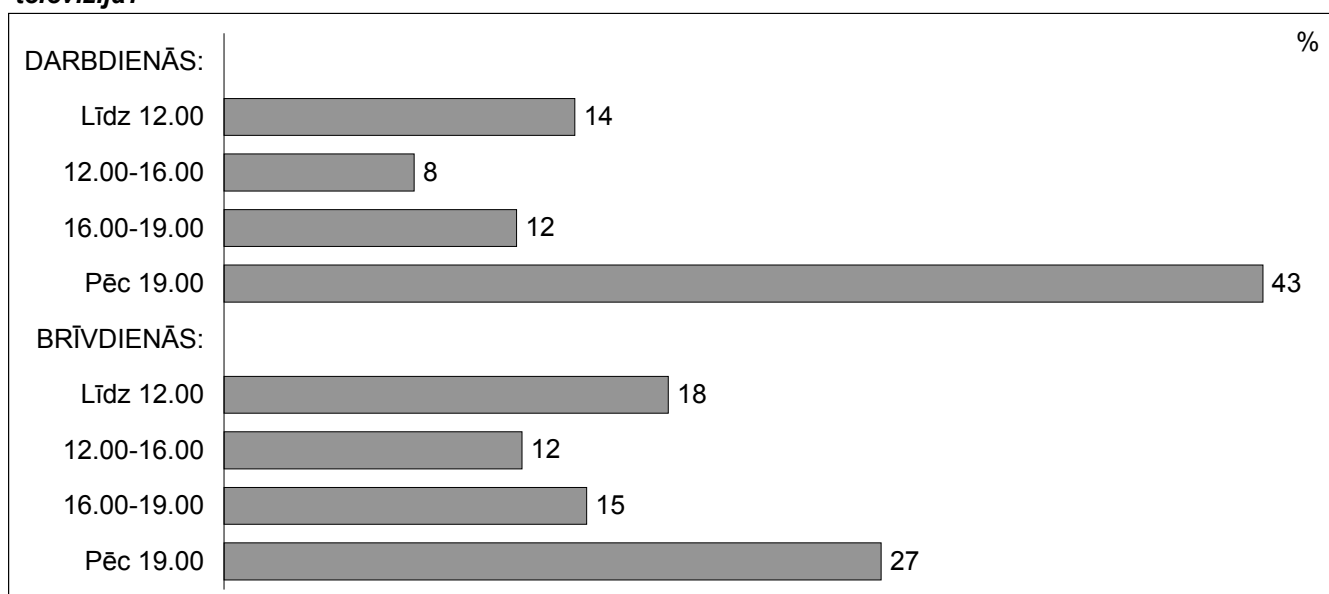
BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu un kas būtu gatavi apmeklēt latviešu valodas kursus; n=181

**12.2. Cik lielu summu Jūs būtu gatavs maksāt par latviešu valodas kursiem?
(vidējā summa)**



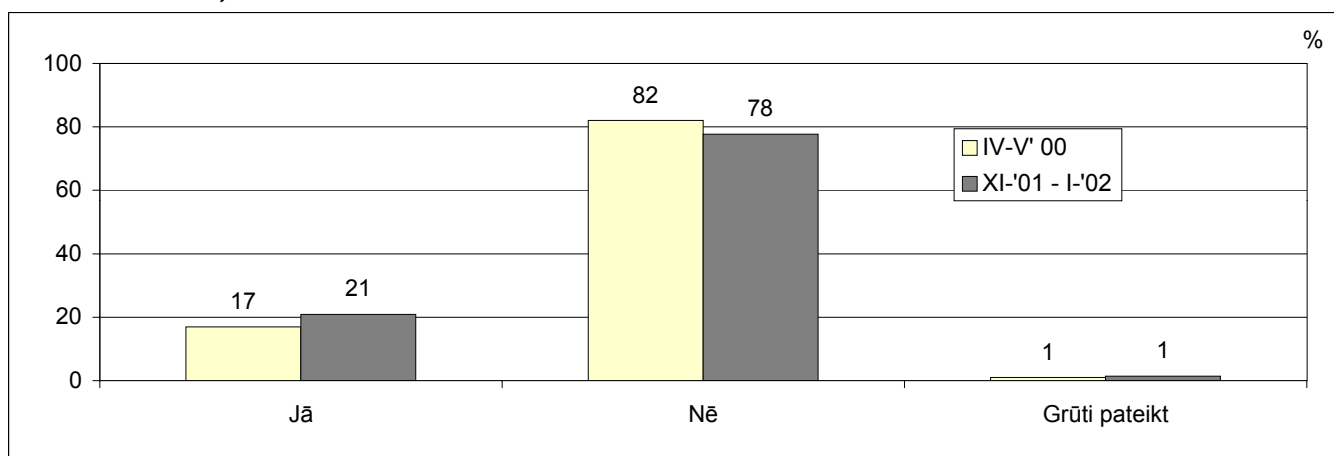
BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu un kas būtu gatavi apmeklēt latviešu valodas kursus; n=237

13. Kuros no šiem laikiem Jums būtu visērtāk skatīties latviešu valodas mācību programmas televīzijā?



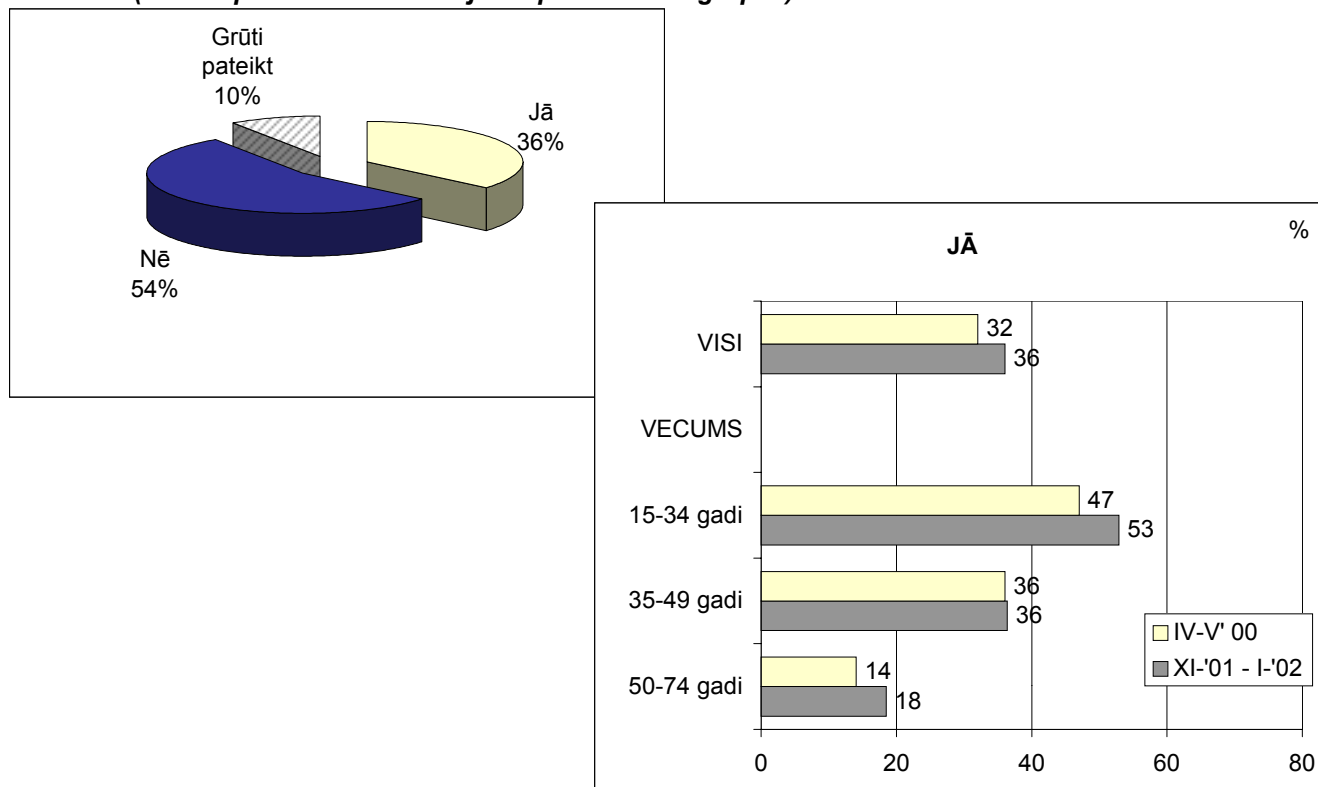
BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu un kas būtu gatavi skatīties mācību programmas; vairāku atbilžu jautājums, % summa >100

14. Vai Jūs zināt, kas ir tālmācība?



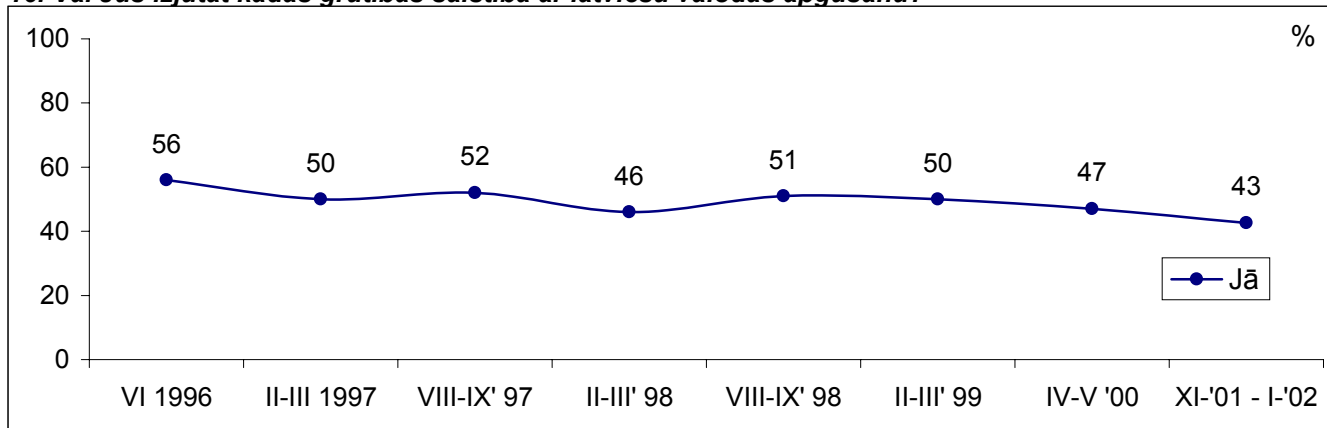
BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu

**15. Kā Jūs domājat, vai Jums būtu noderīgi latviešu valodas tālmācības kursi?
(visi respondenti un sadalījums pēc vecuma grupas)**



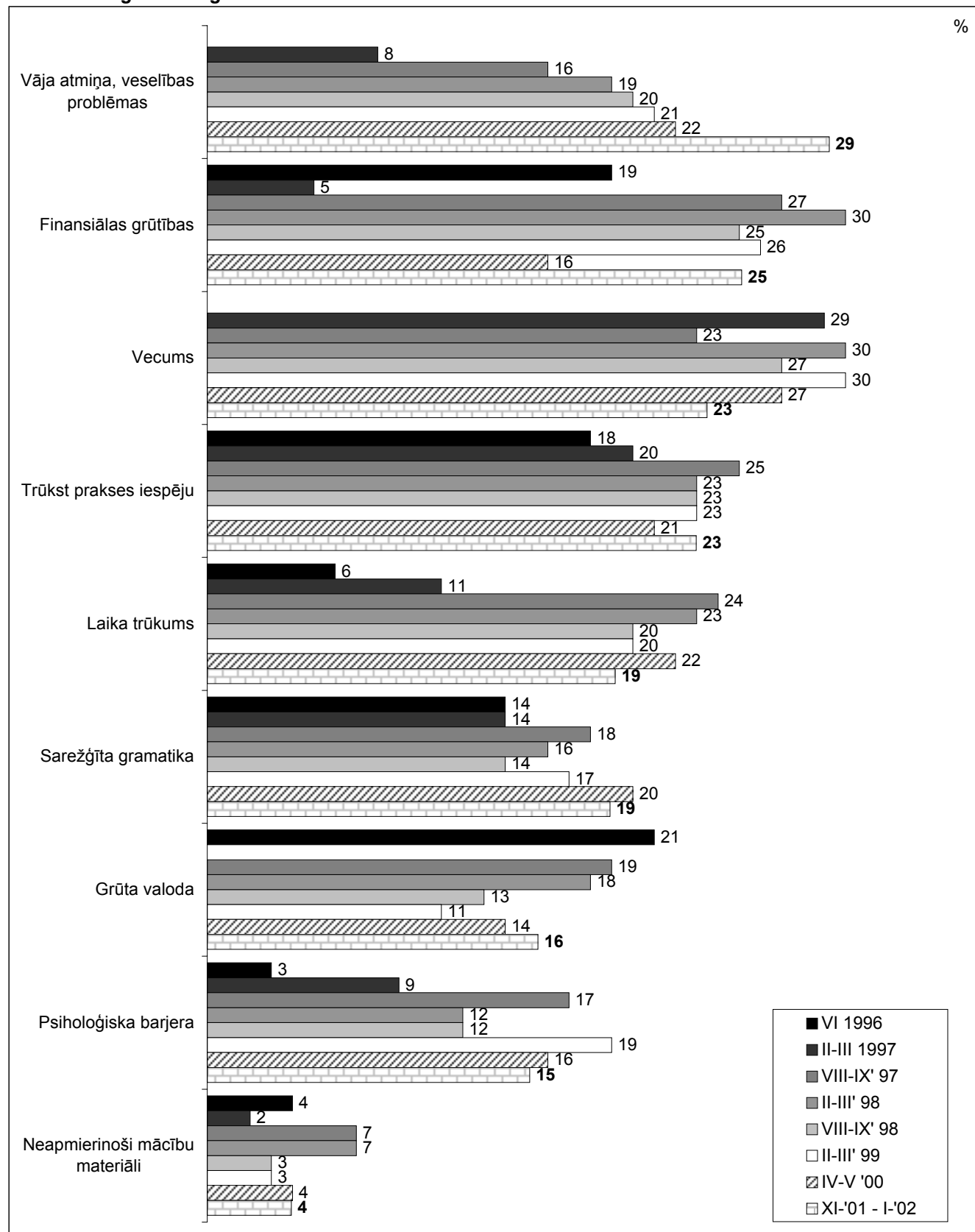
BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu

16. Vai Jūs izjūtat kādas grūtības saistībā ar latviešu valodas apgūšanu?



BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu

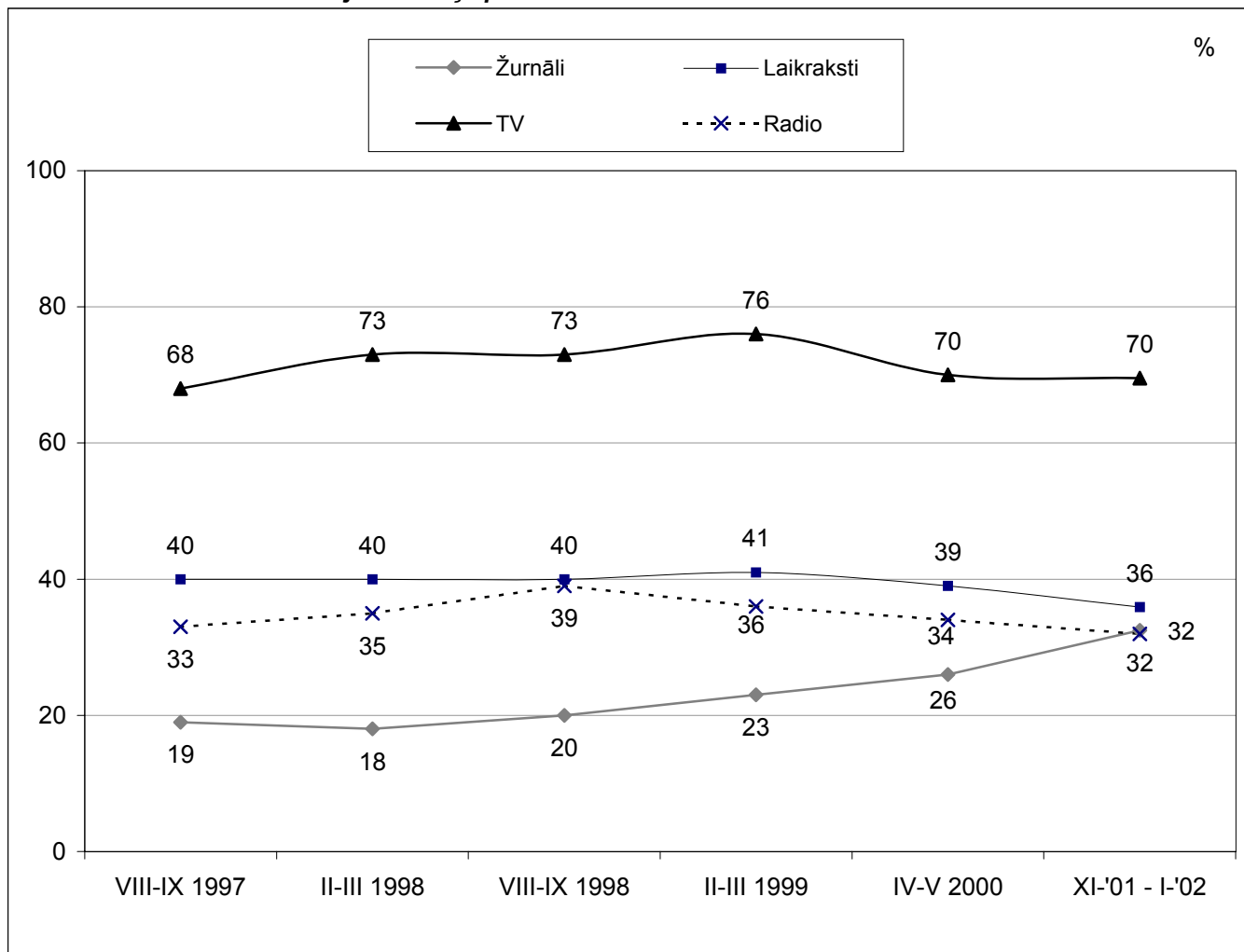
17. Kādas ir galvenās grūtības?



BĀZE: visi respondenti, kam ir bijušas grūtības latviešu valodas apguvē; vairāku atbilžu jautājums, % summa >100

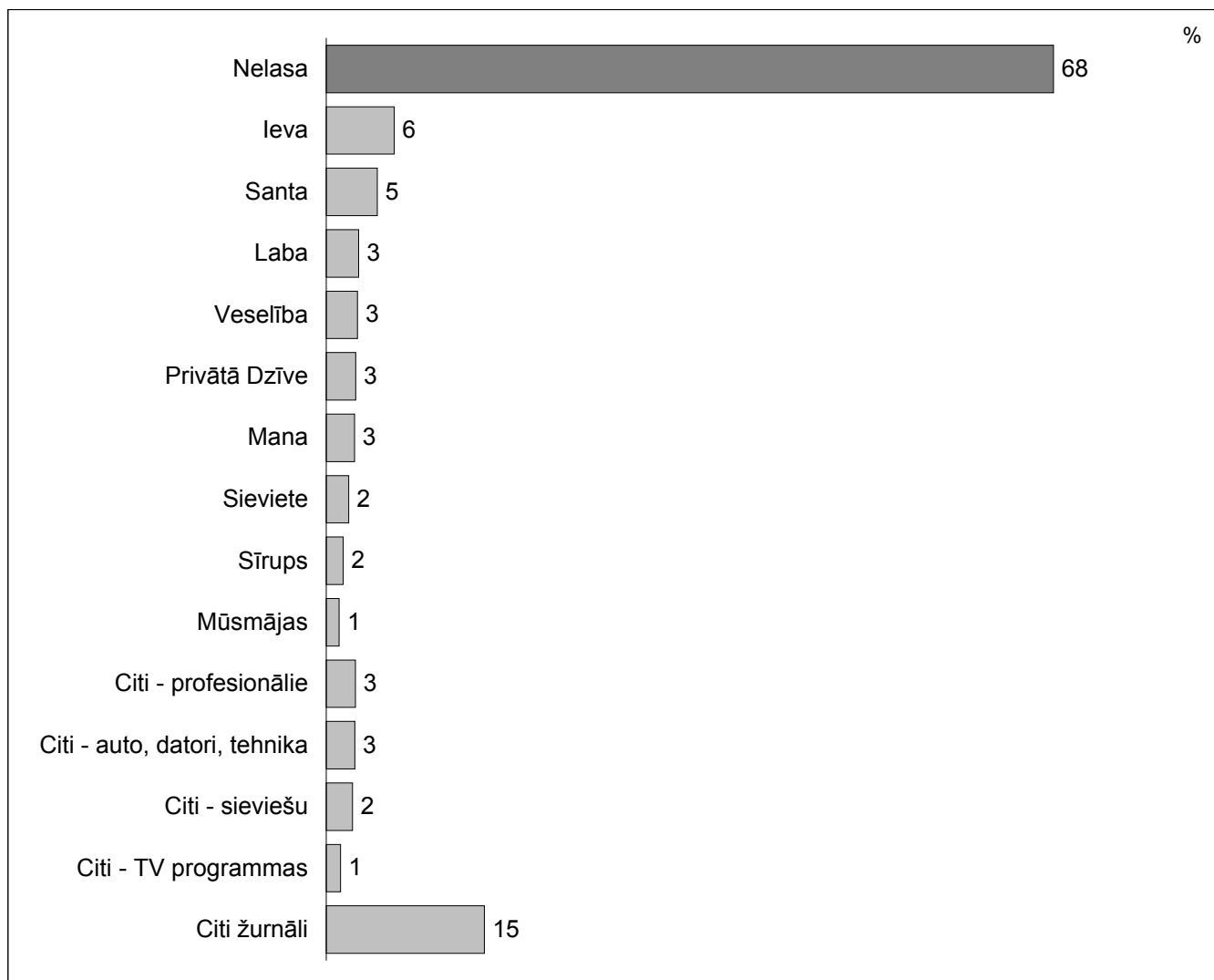
PRESE, RADIO, TELEVĪZIJA LATVIEŠU VALODĀ

18. Latviešu masu informācijas līdzekļu patērišana

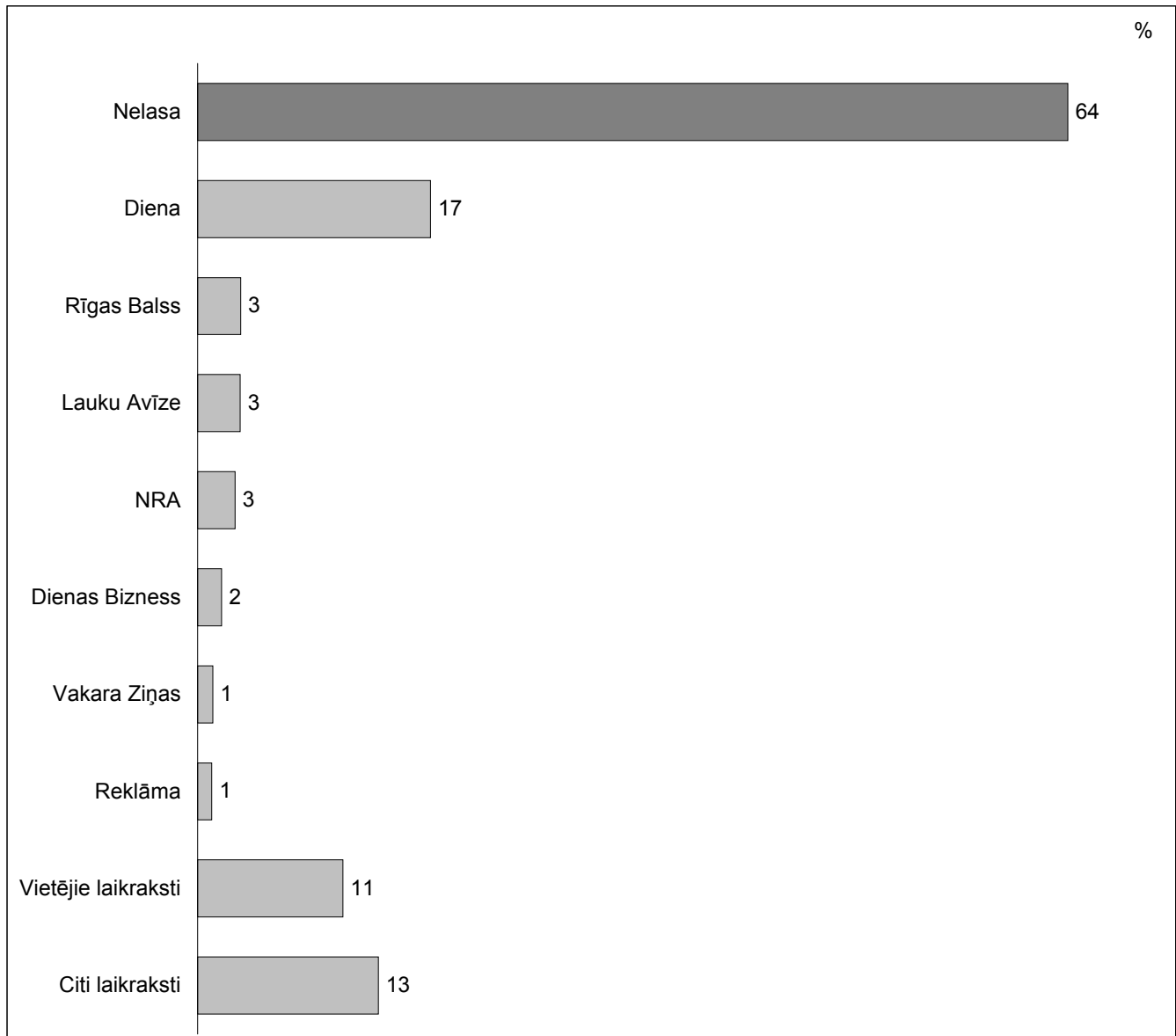


BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu

19. Kādus žurnālus latviešu valodā Jūs lasāt?

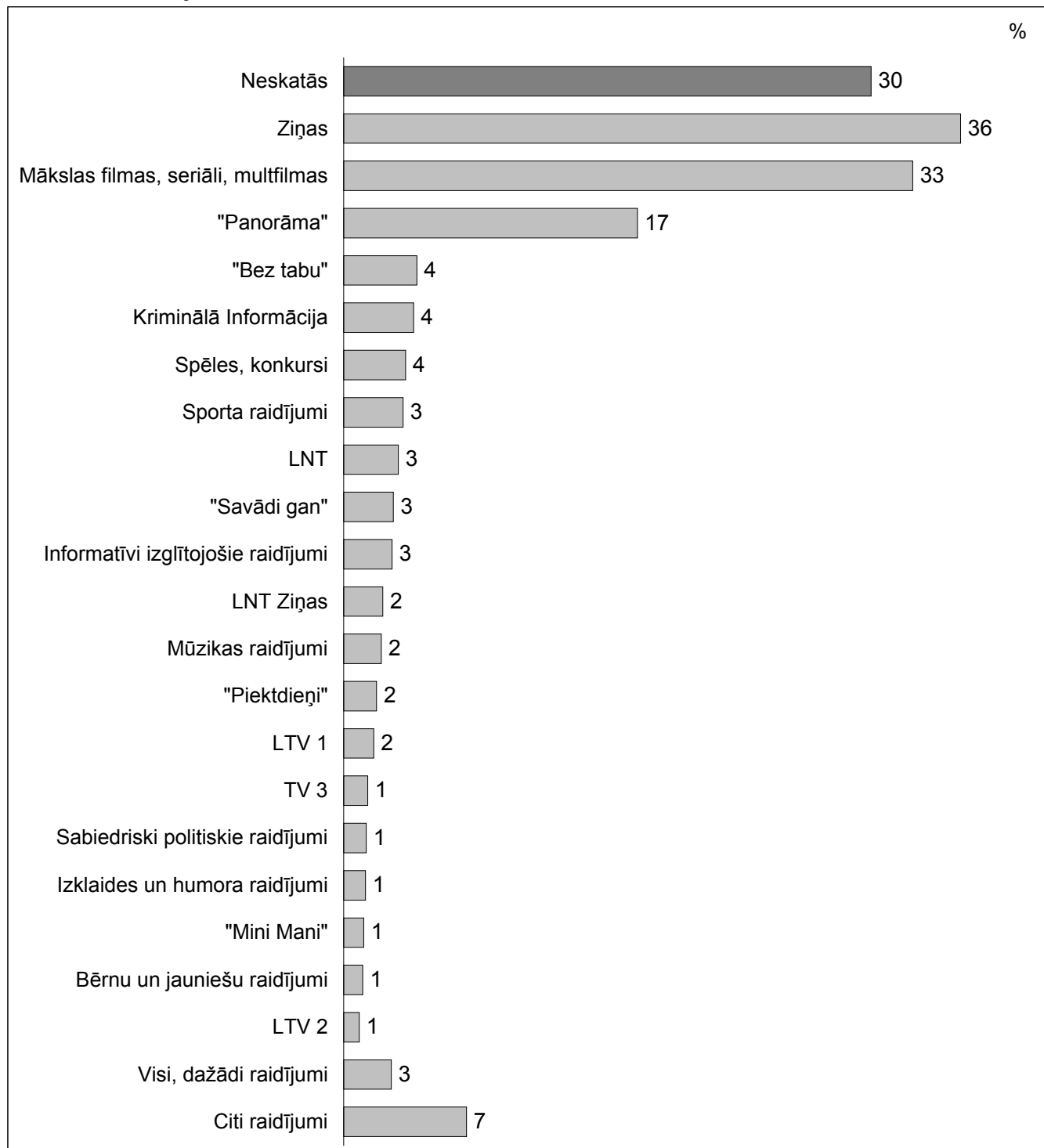


BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu; vairāku atbilžu jautājums; n=884

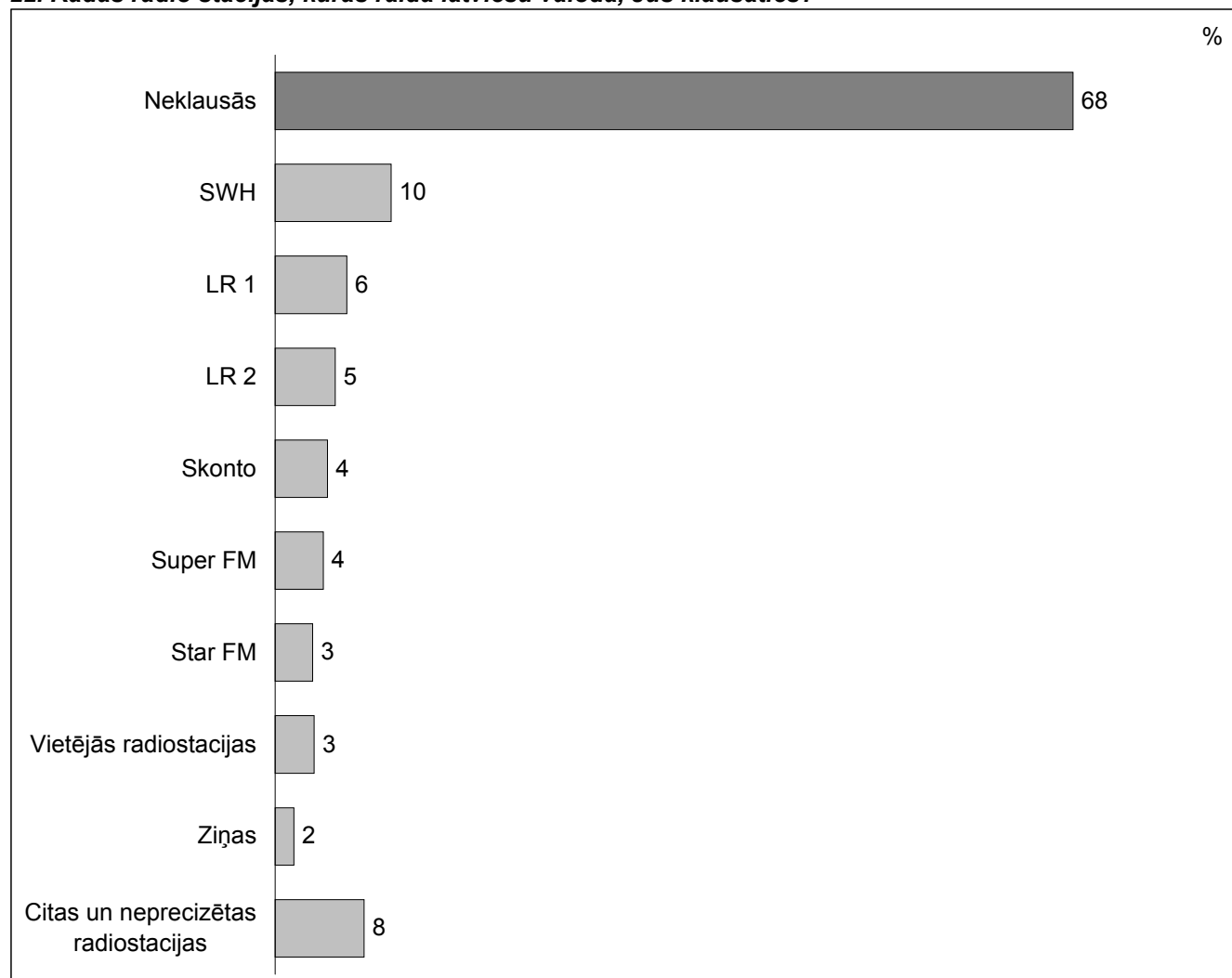
20. Kādus laikrakstus latviešu valodā Jūs lasāt?

BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu; vairāku atbilžu jautājums; n=884

21. Kādus TV raidījumus latviešu valodā Jūs skatāties?

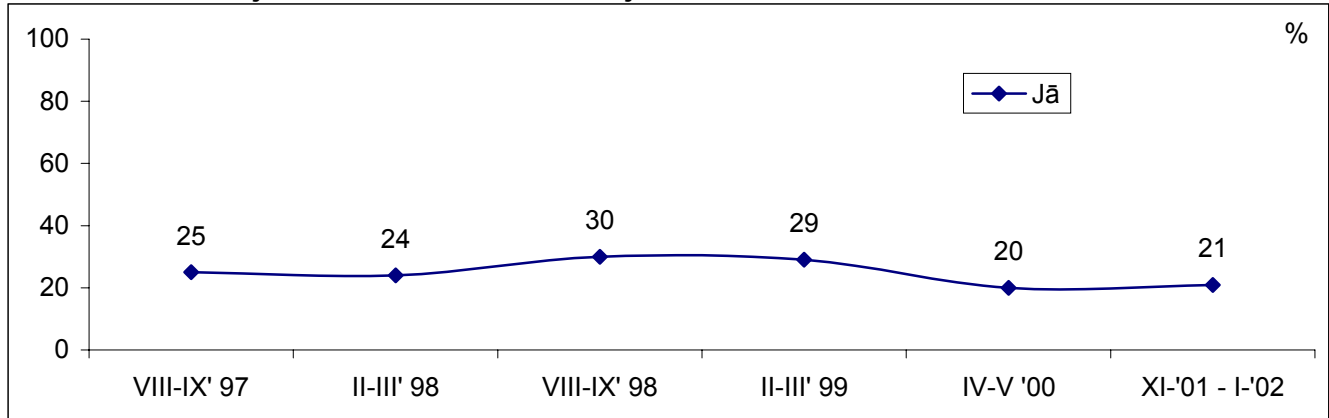


BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu; vairāku atbilžu jautājums; n=884

22. Kādas radio stacijas, kuras raida latviešu valodā, Jūs klausāties?

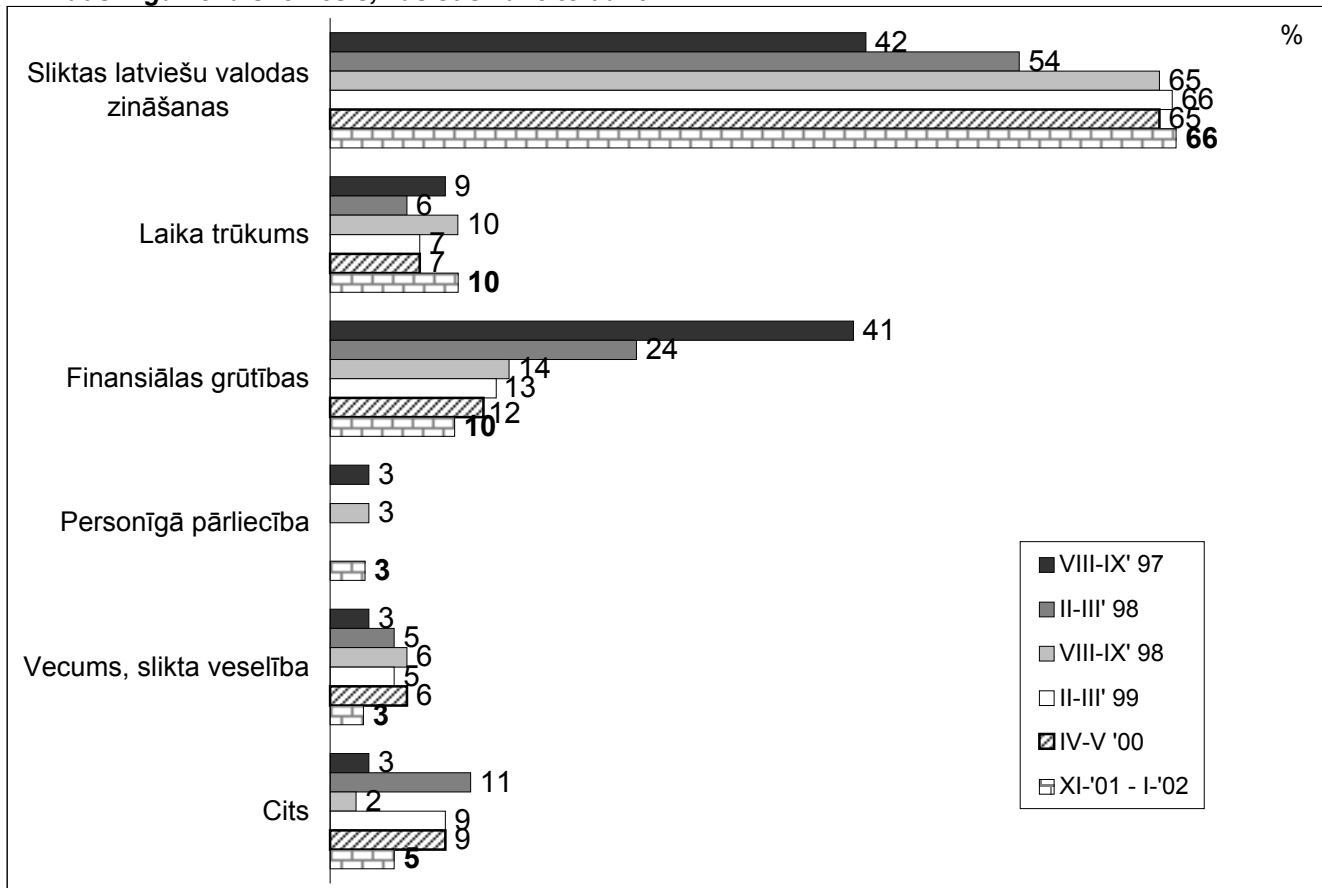
BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu; vairāku atbilžu jautājums; n=884

23. Vai ir kas tāds, kas Jūs kavē lasīt preses izdevumus latviešu valodā vai skatīties un klausīties raidījumus latviešu valodā televīzijā un radio?



BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu

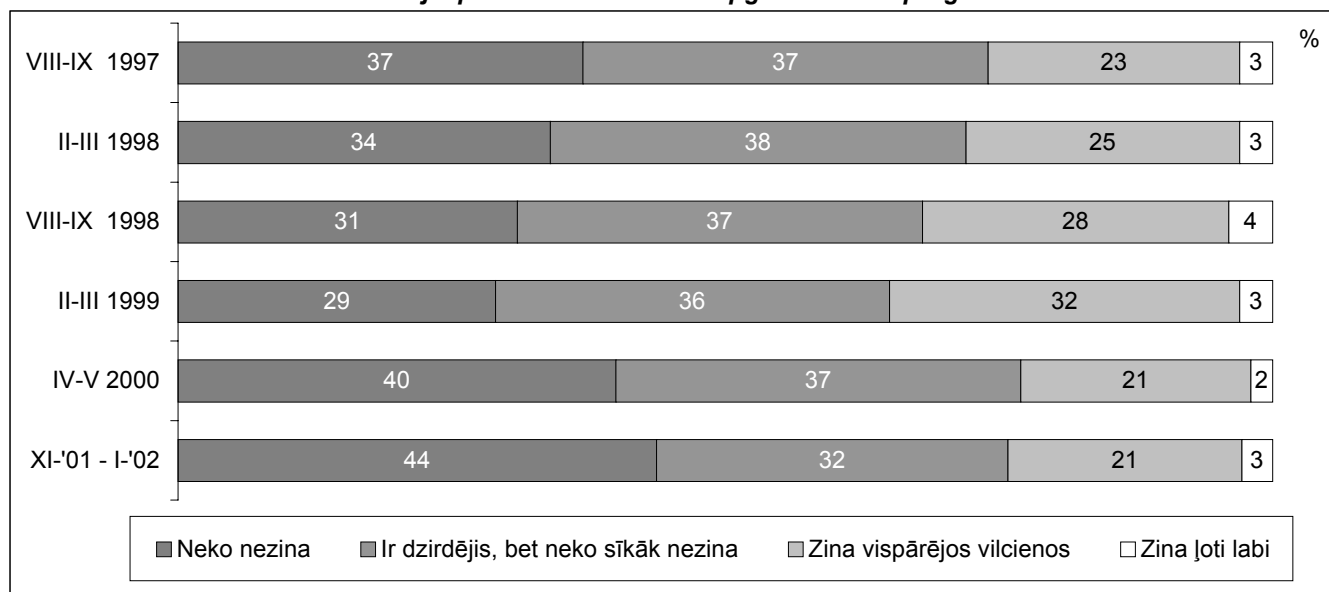
24. Kāds ir galvenais iemesls, kas Jūs kavē to darīt?



BĀZE: visi respondenti, kurus kaut kas kavē lasīt, klausīties vai skatīties masu medijus latviešu valodā

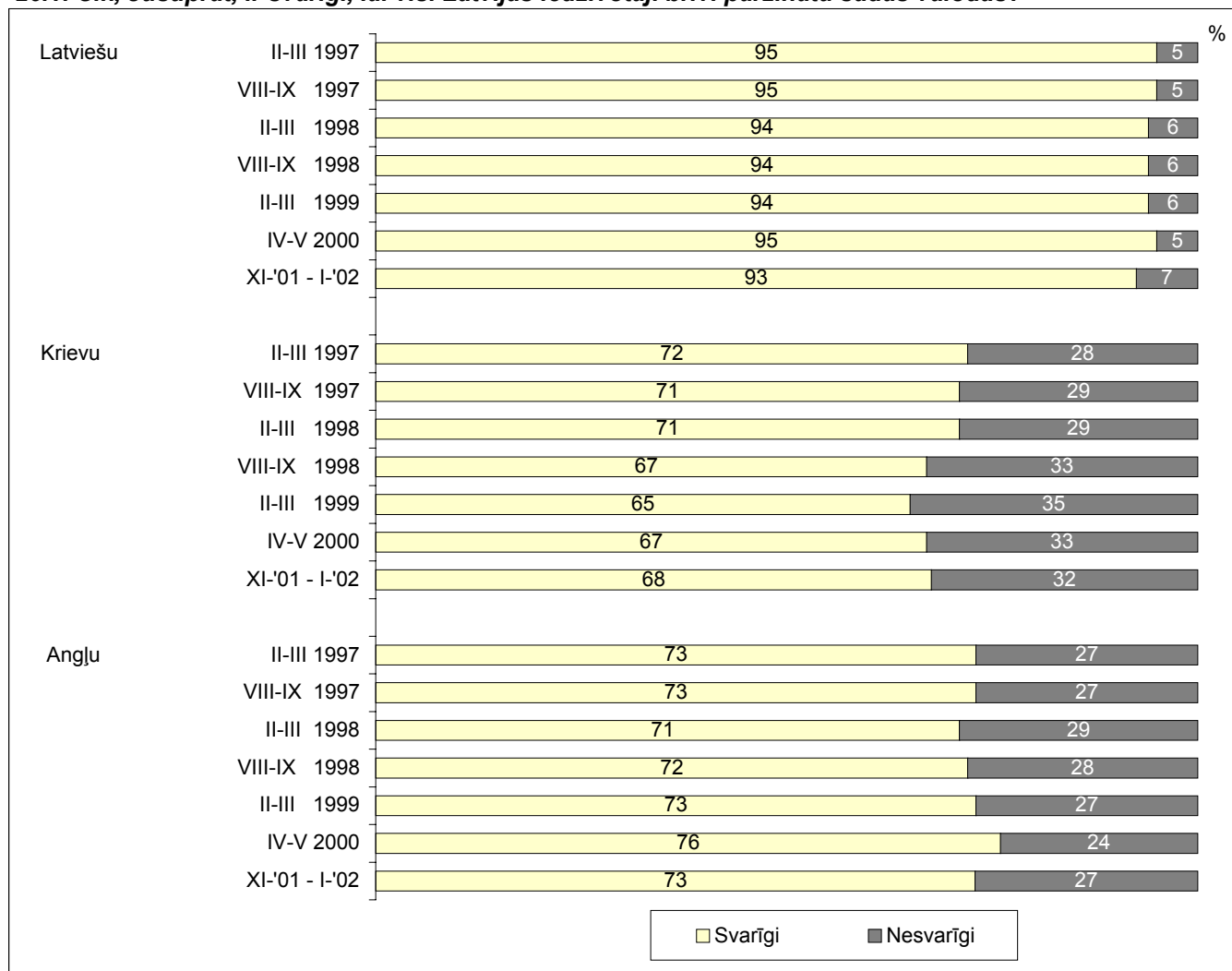
ATTIEKSME PRET VALODU ZINĀŠANĀM

25. Vai Jūs ko zināt vai esat dzirdējis par Latviešu valodas apguves valsts programmu?



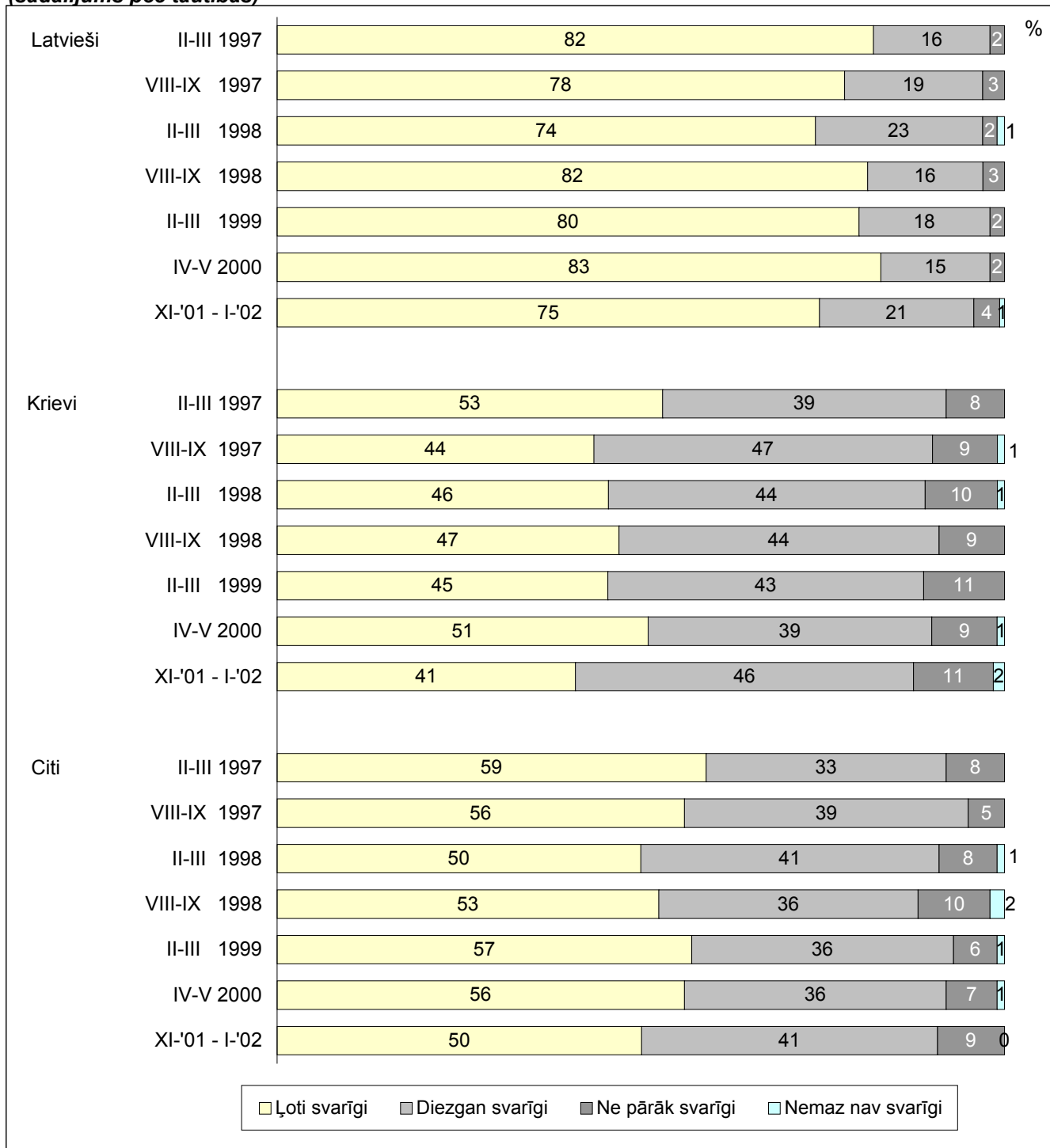
BĀZE: visi respondenti

26.1. Cik, Jūsaprāt, ir svarīgi, lai visi Latvijas iedzīvotāji brīvi pārzinātu šādas valodas?



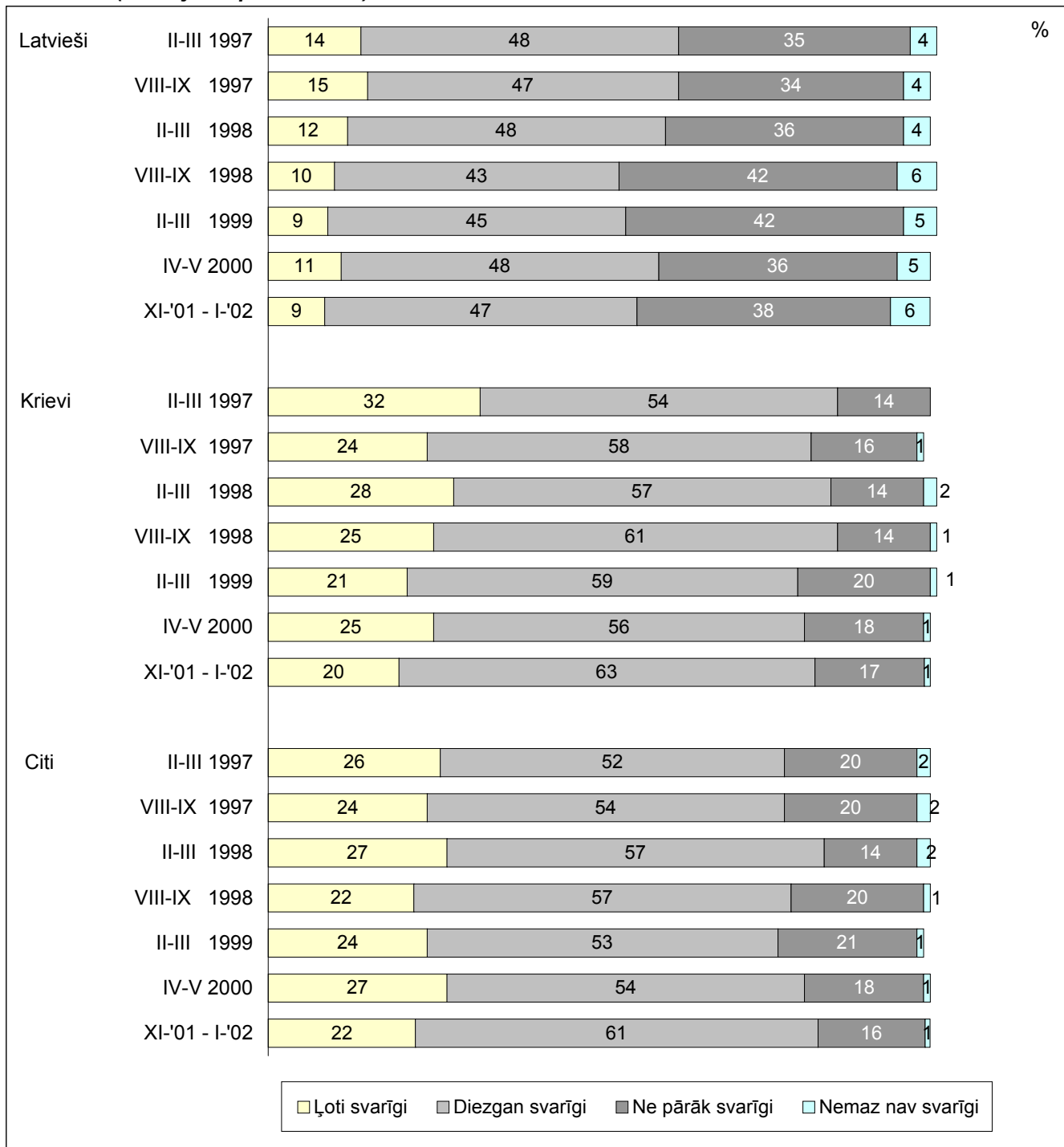
BĀZE: visi respondenti

26.2. Cik, Jūsaprāt, ir svarīgi, lai visi Latvijas iedzīvotāji brīvi pārzinātu latviešu valodu?
(sadalījums pēc tautības)



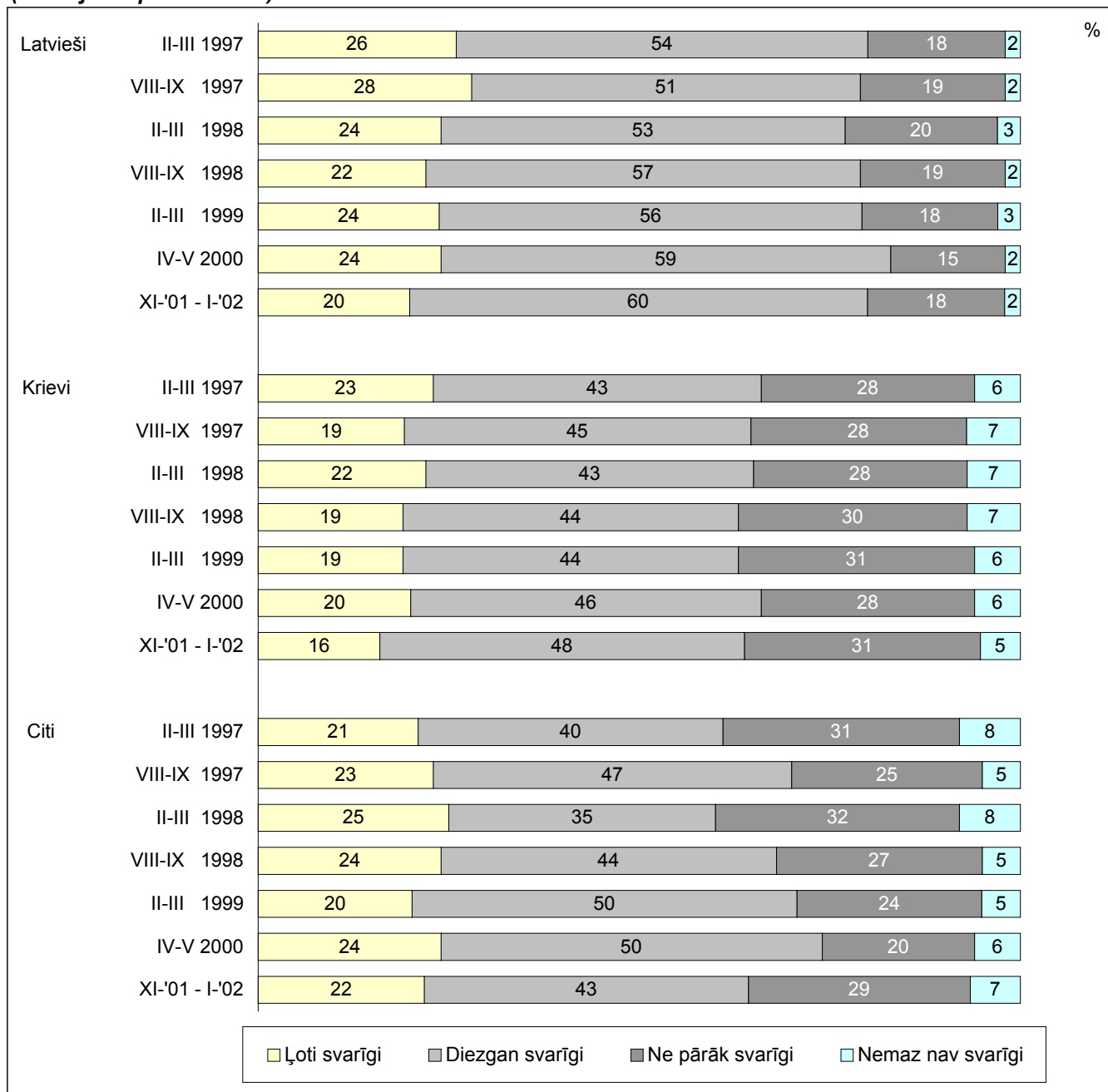
BĀZE: visi respondenti

**26.3. Cik, Jūsaprāt, ir svarīgi, lai visi Latvijas iedzīvotāji brīvi pārzinātu krievu valodu?
(sadalījums pēc tautības)**



BĀZE: visi respondenti

**26.4. Cik, Jūsaprāt, ir svarīgi, lai visi Latvijas iedzīvotāji brīvi pārzinātu angļu valodu?
(sadalījums pēc tautības)**

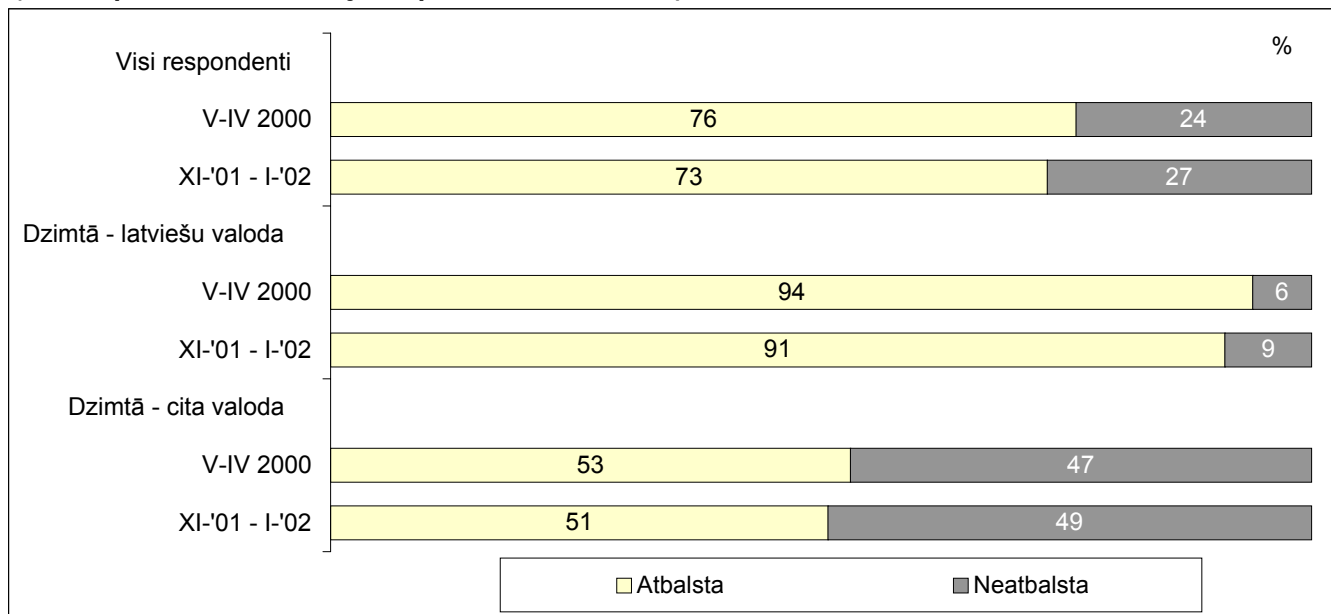


BĀZE: visi respondenti

PĀREJA UZ MĀCĪBĀM LATVIEŠU VALODĀ

27.1. LR Saeimas pieņemtais Izglītības likums paredz, ka, sākot ar 2004.gadu, Latvijā visās vidusskolās 75% mācību priekšmetu ir jāpasniedz latviešu valodā.

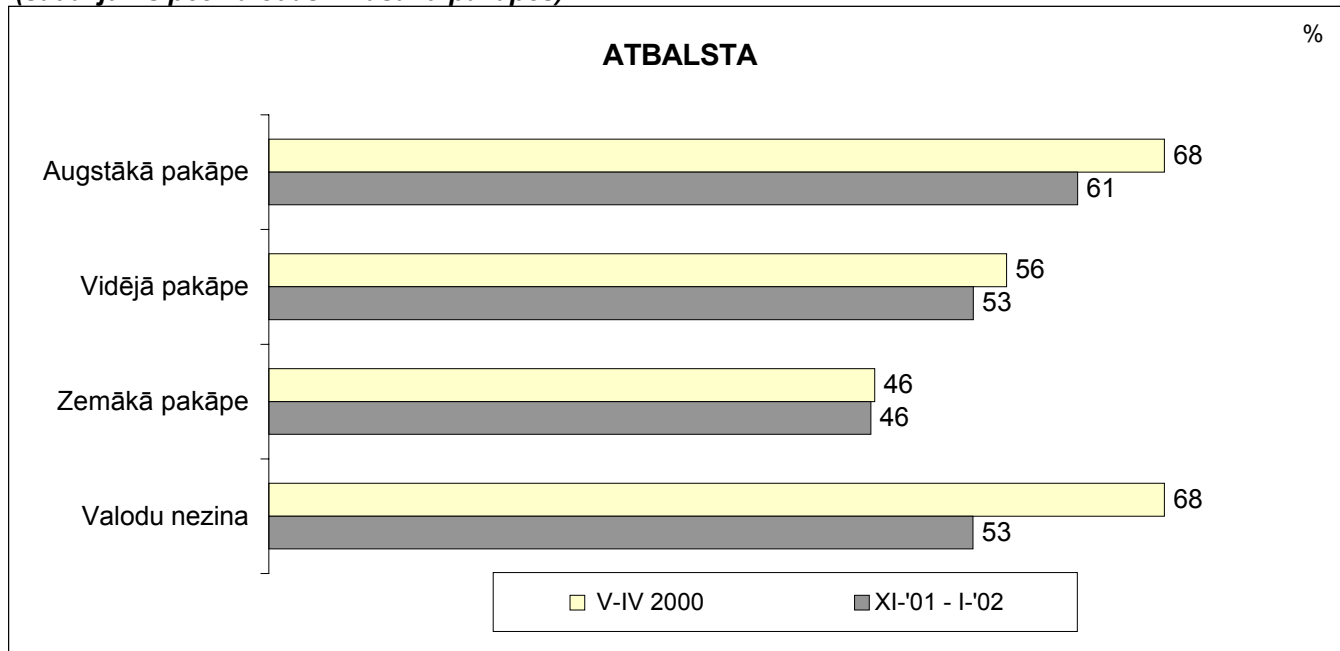
**Kāda ir Jūsu attieksme pret šādu apmācības kārtību?
(visi respondenti un sadalījums pēc dzimtās valodas)**



BĀZE: visi respondenti, kas sniedza noteiktu atbildi

27.2. LR Saeimas pieņemtais Izglītības likums paredz, ka, sākot ar 2004.gadu, Latvijā visās vidusskolās 75% mācību priekšmetu ir jāpasniedz latviešu valodā.

**Kāda ir Jūsu attieksme pret šādu apmācības kārtību?
(sadalījums pēc valodas zināšanu pakāpes)**

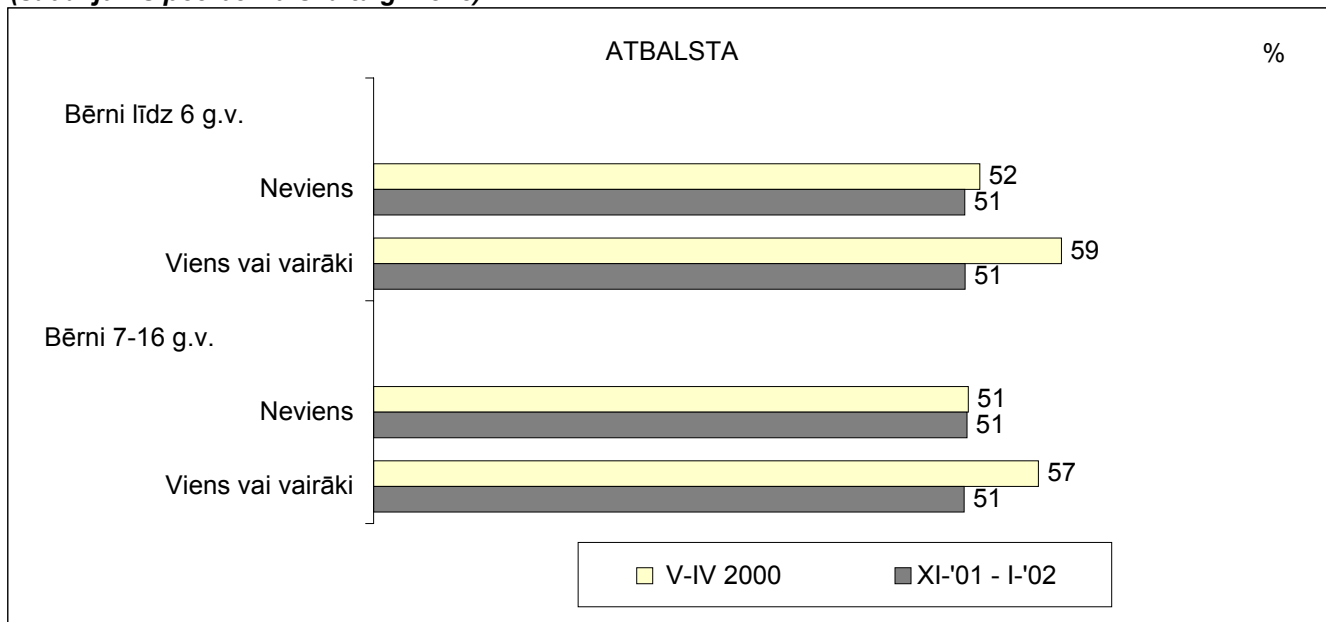


BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu

27.3. LR Saeimas pieņemtais Izglītības likums paredz, ka, sākot ar 2004.gadu, Latvijā visās vidusskolās 75% mācību priekšmetu ir jāpasniedz latviešu valodā.

Kāda ir Jūsu attieksme pret šādu apmācības kārtību?

(sadalījums pēc bērnu skaita ģimenē)



BĀZE: visi respondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu